

Järki voitti, vai voittiko?
Ulvilan surman epäillyn tarina

Joop Wassenaar

“Järki voitti”, näin totesi Anneli Auer sen jälkeen kun hänet vapautettiin syytteestä Ulvilan surmassa. Auer tulee varmaan tulevaisuudessa kertomaan tapauksesta omalta osaltaan. Yksi muista epäilyistä henkilöistä Ulvilan surmassa on jo heti alussa julkisuudessa moittinut poliisitutkintaa. Vapaa kirjailija Joop Wassenaar sai heti tapahtumapäivänä poliisit kimppuunsa. Porin poliisi puhutteli kirjailijaa, parin kuukauden kuluttua häntä vaadittiin luovuttamaan DNA:ta ja vuoden 2007 loppuvaiheessa hänen puhelintaan salakuunneltiin. “Järki voitti, vai voittiko?” ei ole dekkari eikä kirjassa paljasteta mitään. Sen sijaan kirja kuvailee välinpitämättömyyttä ja ammattitaidottomuutta sekä poliisin, että muiden viranomaisten puolelta. Maahanmuuttajataustainen kirjailija kysyy minkä takia Suomessa hyvinvointia hoitaa ensisijaisesti ja useissa tapauksessa ainoastaan poliisit?

Joop Wassenaar (1958, Alankomaat) muutti 1994 Suomeen ja on ollut kolumnisti Hämeen Sanomissa, Satakunnan Kansassa ja Satakunnan Työssä. Hän osallistui vuonna 2008 kustannusosakeyhtiön Teoksen järjestämään “Mikä ihmeen uussuomalainen?” –novellikilpailuun ja antologiaan valittiin “Vaihtuvat maisemat”. Vuonna 2009 Wassenaar osallistui Immi Hellénin Seuran lastenrunokilpailuun ja neljä hänen runoistaansa valittiin antologiaan “Tuulihattu”.

"Tässä kirjassa ei ole keksittyjä tapahtumia eikä keksittyjä henkilöitä." *Vankileirien saaristo 1918-1956: Taiteellisen tutkimuksen kokeilu. (Arhipelag GULAG, 1973.), Alexandr Solženitsyn*

1. Eläkeläisparlamentissa

Iltapäivä Porin Uniluodossa. Ikkunasta näkyy saksalaisen merimieskodin piha sekä Uparonkatu. Syksy on jo niin pitkällä, että Anneli ja Pekka ovat laittaneet kaikki valot päälle. Pekka seisoo keittiön oven vieressä. Anneli ei jaksa seisoa, vaan istuu keittiönpöydän toisella puolella. Anneli on leiponut ja Pekka tarjoaa.

Pekka on luinen, harmaapäinen vanhus. Hän on ollut töissä satamassa ja on naimisissa meren kanssa. Pieni, terävä mies lähtee aamuisin mahdollisimman aikaisin rannalle, missä hän viettää päivän kalaverkoilla ja romuilla korostettussa piharakennuksessa. Tai hän istuu tuntikausia

"eläkeläisparlamentissa."

Puiden alla on penkki, josta näkyy vierasvenesatama. Paikalla pistäytyy päivän aikana kymmenkunta miestä, joskus joku nainenkin. Nimensä se on saanut Annelilta. Joskus siellä tosiaan keskustellaan. Mutta Pekka ei yleensä osallistu siihen. Mies polttaa taukoamatta tupakkaa ja katselee horisonttia ikään kuin hänen elämänsä tavoite on mennyt sen taakse hukkaan.

Illalla Pekka lämmittää puusaunan kellarissa, mihin sitten tulee kutsu meillekin sen jälkeen kun pari on itse ensin käynyt. Vuosi sitten, silloin kuin minä ja vaimoni Ulla tulimme vuokra-isännän ja -emännän kanssa vielä hyvin toimeen, kutsu tuli Annelilta. Nykyään Pekka hoitaa myös tämän velvollisuuden.

Anneli on ruskeatukkainen, ylipainosta kärsivä nainen. Hän on kotoisin Savosta, mutta se ei voi olla ainoa syy minkä takia hän ei käy koskaan katsomassa merta. Hän on eristäytynyt kotiinsa. Aikanaan hän on jakanut postia Meri-Porin alueella, mutta nyt hän ei enää jaksa edes kävellä postilaatikollekaan, vaan hänen seuraajansa tuo ilmaislehdet ja laskut aivan Annelin etuovelle asti.

Poikkeuksetta keltapunaiseen tuulipukuun pukeutunut nainen kiertää kymmeniä kertoja päivisin pihalla koiransa Essin kanssa. Essi haukkuu ja Anneli hiljentää Essin syöttämällä tälle pähkinöitä. Loput pähkinät menevät pikkulinnuille. Anneli ruokkii pikkulintuja, vaikka tämä harrastus on aiheuttanut ison riidan naapureiden kanssa.

Tai ehkä on parempi sanoa, että nainen pysyy sitkeästi tavallaan joten naapureiden kanssa voidaan sotaila. Naapurit ovat vain osa joukkueesta. Ennen meitä, Anneli ja Pekka jakoivat omakotitalonsa heidän poikansa ja tämän vaimon kanssa. Kun Anneli ei tullut toimeen vaimon kanssa, pari erosi. Poika on oppinut tapahtumasta sen verran, että hän on muuttanut tämän jälkeen pois.

Myös Pekka vaikuttaa pakenevan Annelia. Ainoa kerta kun Anneli poistuu kotitalostaan on kun Pekka kyyditsee hänet kerran pari viikossa Porin Euromarkettiin. Pekka hakee sieltä valtavan kartongin kaljaa, Anneli jumalamattoman määrän koiraruokaa. Pariskunta nukkuu erikseen. Virallinen syy tähän on, että Anneli kuorsaa.

Anneli iski Ullan kimppuun vuosi sitten, silloin kun tämä irtisanottiin työpaikastaan ja hän jäi kotiin. Naisten välille syntyi yhtäkkiä sanaharkka ja tämän jälkeen toinen ei ole puhunut toiselle enää sanaakaan. Anneli puhuu minulle Ullasta enää vain sävyllä "Hullu se on, tuo ämmä!"

Ulla on työskennellyt Outokummun Poricopperin rahapajassa kunnes tämän toiminta lopetettiin. Melkein kahdenkymmenen vuoden uran jälkeen työpaikan menetys on Ullalle erittäin kova paikka. Muistan kun eurokolikoiden tuotanto kuihtui ja Ulla soitti minulle joka päivä useita kertoja:

-Ei ole mitään tekemistä, eikä edes puhelimeen ole soitettu. Luin aamulehden ja sen jälkeen kirjan."

Rahapaja lopetuksen jälkeen Ulla siirrettiin vastaperustettuun Nordic Greeniin -osastoon, joka valmistui julkisivuja ja vesipiippusysteemejä kuparista. Samalla Poricopperia myytiin kuitenkin

Ruotsiin ja väkeä irtisanottiin. Syyskuun 21. päivä 2005, päivä Ullan 45. syntämäpäivän jälkeen, hän soitti ja sanoi hiljaiseen ääneen:

-Potkut tuli..."

Hän ei saanut sanottua sen enempää, minä istuin kotona tietokoneen ääressä ja katsoin ikkunasta Uparonkadulle kunnes ovikello soi ja hänen isänsä toi Ullan kotiin. Hän oli saanut tunnin aikaa pakata tavaransa.

Raju elämänmuutos toi Ullalle stressiä. Hän alkoi valvomaan öitä ja meiltä meni yöunet. Myös muuttunut taloudellinen tilanne aiheutti ongelmia. Olimme tavallaan molemmat eläneet Ullan palkasta, koska käänösfirmami ei tuota kuin viitisen sataa euroa per kuukausi. Ulla oli tottunut siihen, että rahat riittävät kaikkeen.

Joulukuussa Ulla yhtäkkiä irtisanoi meidän vuokrasopimuksemme:

-En jaksa enää asua täällä. Olen soittanut Pekalle ja hän on suostunut siihen, että lähdemme täältä 1. helmikuuta!"

-Kuinka voit yksin päättää siitä? Mihin me sitten lähdemme?"

-En vain jaksa enää. Ollaan sitten kodittomia! Meitä odottaa joka tapauksessa leipäjono kun rahat loppuvat!"

Soitin Pekalle ja kävin tämän samaan keittiöön pyytämässä nöyrästi pariskuntaa perumaan irtisanomisen.

Mutta nyt syyskuussa 2006 tilanne on peruuttamaton. Ulla on löytynyt asunnon Reposaaaresta ja hänen isänsä maksaa kaksi ensimmäistä vuokraa. Itse en pidä muuttamisesta lainkaan. En halua muuttaa taas. Tulin Suomeen syksyllä 1994 ja sen jälkeen olen muuttanut jo kymmenkunta kertaa. Ulla on syntyperäinen porilainen ja hänelle Reposaaareen muuttaminen tarkoittaa idyllisen unelman toteuttamista. Mutta minulle Reposaaari tarkoittaa taas kerran täysin tuntematonta asuinympäristöä. Sitä paitsi muuttaminen Ullan kanssa on ylipäättään rasittavaa.

Ulla on keräilijä. Erityisesti sanomalehtiä ja muuta paperitavaraa hän säilyttää siinä määrin, että niitä ei voi enää pitää järjestyksessä. Olemme pariskuntana muuttaneet kaksi kertaa ja olen kantanut kaksi kertaa tuhansia kiloja paperia asunnosta toiseen.

Olen oppinut edellisestä muutosta ja yritän nyt sopia Annelin ja Pekan kanssa aikalisän:

-Voidaanko sopia niin, että muutamme kuukauden kuluttua eli 1. marraskuuta, mutta asunto jää meille vielä sen jälkeen kuukauden ajaksi?"

Pekka ei vastaa vielä mitään, mutta Anneli kiroilee ja sanoo:

-Tee mitä lystää, mutta maksat sitten tässä ja nyt vielä kaksi vuokraa!"

-Me olemme maksaneet kaksi ylimääräistä vuokraa kun allekirjoitimme vuokrasopimuksen eli minun mielestäni koko vuokra on sitten maksettu 1. joulukuuta asti. Meidän ei tarvitse enää maksaa

mitään, eikä teidän tarvitse maksaa meillekään."

-Sopii meille", Pekka sanoo katsomatta minuun.

-Sillä ehdolla, ettei asunnossa ole rikottu mitään eikä jätetty mitään roskia", Anneli sanoo. "Nyt asunto näyttää possutallilta! Roskia joka paikassa ja tuo hullu ämmä istuu siinä keskellä..."

Minun tekee mieleni sanoa hänelle, että hän ei ole käynyt yli vuoteen asunnossamme, mutta puren kieleeni:

-Asunto tyhjennetään 1. joulukuuta mennessä. Roskia ei siellä ole. Mikä jollekulle näyttää sotkulta on Ullan mielestä järjestys."

-Mikä vitun järjestys", Anneli haukkuu. "Kuinka sä pärjääät tuon hullun kanssa..."

-Annan esimerkin", jatkan ja katson Pekkaa, joka katsoo minun yli ikkunasta eläkeläisparlamentiin.

-Koko pikkuhuone alakerrassa, jossa minulla on tietokoneeni, on täynnä paperikasseja. Sinne on kerätty ne paperit, jotka Ulla toi kotiin kun se jäi pois töistä. Täyskaaokselta se vaikuttaa. Mutta silloin kun Ulla tarvitsee jotain niistä papereista, hän löytää ne vaikka heti! Hän tietää täsmälleen missä ne ovat! Sama juttu meidän keittiöpöydällä. Heti kun minä tai joku muu koskee hänen tavaroihinsa, hän on paniikissa eikä löydä enää mitään..."

-Saatanan hullu", Anneli murisee, mutta Pekka on vihdoinkin avannut suunsa:

-Allekirjoitetaan irtisanomispaperi sitten," hän sanoo. "Jotta mä voin mennä tupakalle."

2. Nollan tuntumassa

Lokakuun 21. päivänä lämpötila Uniluodossa on nollan tuntumassa, mutta kova itätuuli tekee kelin hyytävän kylmäksi. Lumi ei ole vielä peittänyt maata. Aamu kahdeksalta meillä on keittiössä kaikki valot päällä ja ikkuna näyttää mustalta reiältä.

Yksi syy minkä takia olen muuttanut Hollannista Suomeen on se, että Suomessa vuodenaajat vaihtuvat. Kotimaassani ilma on yhtä mössöä, missä sataa tai paistaa milloin sattuu on talvi tai kesä. Suomessa unohdan talvella kuinka kesä vaikuttaa ja toisinpäin.

Tammikuussa en voi enää kuvitella vesisateen tuoksua, heinäkuussa en enää muista miltä maa näyttää lumipeitteen alla. Valtava ero helpottaa jaksamista. Kesällä tuleva talvi ei masenna minua, koska en muista sitä.

Ulla on kuin suomalainen ilmasto. Kuukausien ajan hän voi nukkua ja syödä eikä tehdä mitään muuta. Mikäli en pakota häntä ennen puolta päivää tulemaan syömään aamiaista keittiöön, hän ei pue päälle lainkaan, lukee lehden ja nukahtaa uudestaan.

-Olen jostain syystä vajonnut johonkin käsittämättömään suohon", hän kirjoitti minulle joskus. "Olen pahoillani. Mitä tahansa päätän tehdä, ei ole mitään takeita, että pystyn sen myös tekemään. Kaikista eniten kärsin tästä minä itse. Inhoan itseäni yli kaiken. Ei kukaan halua olla tällainen

tahallaan."

Jaksan kuitenkin itse tämän vaiheen paljon paremmin kuin sen toisen. Sillä eräänä päivänä Ulla herää, sanoo että nyt hän on nukkunut tarpeeksi ja alkaa tehdä viittä, kuutta asiaa päällekkäin jättämällä ne kaikki asiat kesken.

Hänen kasvonsa muuttuu, hänen äänensä muuttuu ja ennen pitkää hän alkaa riidellä minun kanssani. Taukoamatta. Hän on kuin eri ihminen. Joskus epäilen, ettei hän tunne minua enää. Silloin alan pelätä. Epätoivoisena on hankala muistaa, että jakso päättyy joskus. Mutta juuri silloin hän yhtäkkiä taas vajoaa letargiaan. Silloin melkein unohdan miltä tuntui kun hän jätti minut.

-En voi juoda enää kahvia", hän sanoo. "En siedä sitä enää. Juodaan teetä tästä lähtien. Ostin Helsingistä viimeisillä rahoillani kaiken maailman teetä, koska haluan pysyä terveenä, mutta aviomieheni haukkui minut keskellä Mannerheimintietä hulluksi!"

Hän istuu pöydän toisella puolella ja voitelee käsiänsä. Hänen katseensa on levoton. Välillä hän katsoo sanomalehteä edessään, välillä ikkunasta ulos mutta ei nähdäkseen mitään, vaan hän pistää silmänsä rytmisesti kiinni ja auki. Kuihtuneet silmät säryvät niin paljon, että hänen suunsa liikkuu.

Olemme saaneet nuketua vain muutamia tunteja. Ulla on käynyt Porissa ja palannut myöhään illalla. Niin myöhään, että olin kävellyt pari kertaa Mäntyluodon hotelliin asti siinä toivossa, että hänen vihreä autonsa tulisi minua vastaan.

Kun hän vihdoinkin tulee, hän ei aja normaalitapaan Pekan auton viereen autotalliin, vaan jättää auton keskelle pihaa. En halua enää ärsyttää Annelia ja pyydän Ullaa ajamaan auton pois tieltä. Kun hän kieltäytyy, hermostun. Olen uupunut ja huudan hänelle:

-Miksi minun pitää aina siivota sinun sotkusi? Irtisanot meidän vuokrasopimuksen ja se olen minä, joka korjaa asiat. Haluat kerran vuodessa muuttaa jonnekin toiseen paikkaan ja se olen minä, joka kantaa sinun kamasi..."

-Naapurirouva herää nyt varmasti...", hän sanoo ja hymyilee.

-Kohta se olen minä, joka hoitaa sinun saatanan koiraasi!"

Emme ole muuttamassa vain Reposaareen, vaan Ulla on myös hankkinut koiran. Olen aina tykännyt koirista, mutta ajankohta, milloin uusi perheenjäsen saapuu meille on juuri nyt pahin, varsinkin kun epäilen että Ulla, josta tulee koiran omistaja, mutta jolla ei ole kokemusta koiran hoidosta, ei ole nyt valmis ottamaan vastuuta siitä.

Ulla ei ole ajanut autoa pois pihasta ja kun käyn katsomassa tilannetta, näin Pekan istuvan mattotelineen reunalla. Mies polttaa tupakkaa kuten aina, mutta tiedän, että yleensä hän istuu aamulla autotallin seinällä ja olen varma siitä, että mies on erittäin loukkaantunut.

-Missä on auton avaimet?" huudan Ullalle palatessani keittiöön. "Ajan itse tuo auton pois sieltä!"

Ulla ei reagoi, vaan lukee sanomalehteä. Toistan kysymykseni ja Ulla nousee tuolistaan ja haluaa lähteä keittiöstä yläkertaan, mutta seison ovella hänen edessään:

-Et sinä lähde tästä mihinkään. Nyt siirrä sen auton pois sieltä!"

-Haen avaimet", hän sanoo. "Ne ovat makuuhuoneessa."

-Eivät ne ole yläkerrassa. Ne ovat laukussasi ulko-oven edessä ja se olen minä, joka hakee ne nyt sieltä laukusta!"

Kääntymällä odotan, että Ulla kiirehtii laukkunsa luo. Olen täysin yllätynyt kun hän sen sijaan avaa ulko-oven, juoksee pihalle ja Pekan ohi pois näkyvistä. Hänellä ei ole muuta päällään kuin ohkainen vaalea yöpaita.

Ensimmäinen paikka, joka tulee häntä etsiessään mieleen ovat Mäntyluodon kerrostalot, koska niiden käytävillä on lämmin. Käyn kaikki neljä rakennusta läpi, mutta turhaan. Ainoat paikat, jotka voin keksiä ovat kyläkauppa ja saksalais merimieskoti, mutta ne eivät ole vielä auki.

Mäntyluoto tarjoaa lohduttoman näkymän. Jäätä ei ole vielä, mutta rahti- ja vierasvenesatamassa ei ole yhtään laivaa. Maisemassa ei näy yhtään elämää. Kävelen Kallontien kerran edestakaisin ennen kun päätän, että joudun soittamaan hätänumeroon.

Vähän ajan päästä poliisi soittaa minulle takaisin ja sovin, että odotan partiota keskellä Kallontietä. Partio ajaa "Musta Maijaa". Kello on nyt lähellä yhdeksää ja Ulla on jo ollut puoli tuntia ulkona. Auto ajaa vielä kerran Kalloon ja takaisin.

Kyyti päättyy kotipihaan. Poliisi kysyy onko meillä jonkinlainen yhteys naapureiden kanssa. Poliisit lähtevät asuntoon, jossa asuu paluumuuttajia. Pariskunta on asunnut Ruotsissa. Naisen kanssa olen joskus jutellut pihalla. Mies on morjestanut pihalla muttei sen enempää.

Aika nopeasti poliisit palaavat autolle, missä olen odottanut.

-Vaimosi odottaa sinua siellä naapuritalossa," toinen sanoo. Toinen avaa minulle oven. "Seuraavan kerran voisit heti lähinaapureilta kysyä asiasta ennen kun soitat meille."

Muuttopäivän lähestyessä tilanne vain pahenee. Lokakuun viimeisenä iltapäivänä Ulla makaa sängyssä ja katsoo vanhoja valokuvia. Olen ehdottanut hänelle, että minä pakkaan jonkun kaapin sisällön laatikoihin, mutta hän on kieltänyt sen.

-Et sinä koske minun tavaroihini. Ei sinun kanssa voi olla rauhassa. Miksi stressaat minua?

-Täällä ei ole pakattu vielä yhtään mitään! Haluatko, että huomenna muuttomiehet koskevat tavaroihisi? Muistatko, että muuttoautosta ja muuttomiehistä maksetaan per tunti?"

-Ahaa, rahasta on taas kyse. Onko sinun elämäsi koskaan ollut jotain muuta kuin rahaa?"

Olen ottanut pari valokuvaa ja revin ne kappaleiksi.

-Ja kuka siivoaa sinun jälkesi, herra Wassenaar? Rikot tavarat ja hajotat paikat..."

Itken ja kadun heti tekemääni, kerään valokuvien palasia ja lähdän makuuhuoneesta pois alakertaan.

Mutta Ulla soittaa hätänumeroon ja ilmoittaa minun hakkaavan häntä. Olen nyt aivan poissa tolaltani kun palaan hänen luokseen:

-Tiedätkö edes, mikä hakkaaminen oikeastaan on?"

-En tiennyt kunnes tapasin sinut!"

-Minua on hakattu lapsena, tiedätkö edes, mitä hakkaaminen oikeastaan tarkoittaa? Et tiedä kun olet vain hemmoiteltu insinööriä, joka ei tiedä mistään mitään!"

Ulla huutaa ja juoksen alakertaan. Kuuntelen kun Ulla soittaa uudestaan hätänumeroon ja lähdän ulos parvekkeelle.

Lumimyräkä piiskaa Uniluotoa. Istun parvekkeella ja tupakoin silloin kun kaksi poliisipartiota saapuu, tulee minulta mitään kysymättä sisään ja tulee parin minuutin kuluttua Ullan kanssa pihalle.

-Vaimosi lähtee meidän mukaan, Wassenaar. Hän haluaa tehdä rikosilmoituksen sinua vastaan. Tajuatko?"

En vastaa. Istun myrskyssä, tupakoin ja katson autotallin yli Uparonkadun suuntaan. Näkymätön meri huutaa.

-Tajuatko", poliisi toistaa. "Oletko itse kunnossa?"

-Olen mä ihan kunnossa", vastaan nauraen.

Istun parvekkeella kunnes on pimeää. Sitten peruutan seuraavan aamun muuttoauto tilauksen. Nukahdan miltei heti tämän jälkeen ja herään vastaa silloin kun noin kello viiden aikaan ovikello soi. Ulla kertoo viettäneensä illan turvakodissa ja sitten yön erään ystävänsä luona. Muuttoauto tilataan seuraavaksi päiväksi.

3. Kato orava

Kello on kaksi aamuyöllä. Olemme jälleen kerran Uniluodossa. Kymmenes vai onko se jo yhdestoista ajo Reposaareen on edessämme. Keli on kylmä, mutta onneksi poutainen eikä ole liukasta. Matka on kymmenen kilometriä yhteen suuntaan ja kestää noin kaksikymmentä minuuttia. Urakka on alkanut puoli vuorokautta sitten. Nyt minun entinen työhuoneeni on vielä kokonaan tyhjentämättä. Vanhoja lehtiä, kirjoja, tyhjiä pakkauksia. Sortteeraamiseen meillä ei ole enää aikaa eikä voimia. Kaikki menee isoihin jättesäkkeihin.

Olisi ollut helppoa viedä ne nyt kaatopaikalle, sillä se sijaitsee ajoreitillä. Mutta Ulla on päättänyt, että kaikki lähtee mukaan uuteen asuntoon, missä kaikki sitten jää odottamaan koskemattomina samoihin jättesäkkeihin kunnes muutamme taas uudestaan.

Reposaaressa Ulla purkaa auton ja minä vien koiran pennun ulos. Pentu on tullut meille vasta viikko sitten. Vien sen pihalta Satamapuiston toiselle puolelle. Tien vieressä sijaitsee niin sanottu rantakioski, johon saaren juopot kerääntyvät, sen takaa on viisikymmentä metriä matkaa rantaan.

Rantapolku on liukas ja pimeä. Viittä tai kuutta venettä tuskin erottaa pimeydestä. Ne ovat vanhoja. Käyttöä niille ei ole, yksi on ollut jo vuosikausia myynnissä. Eräästä proomusta lähtee ilkeä ääni kun se heiluu vedessä. Myrskysäällä ääni kuuluu jopa meille sisään.

Tämä on lyhyt lenkki koiran kanssa. Kaksi, joskus kolmekin kertaa päivässä kävelen Satamanpuistoa pitkin ja kirkon ohi kalasatamaan, mihin saari päättyy. Istun kalasataman penkillä ja katson kuinka tuskin sadan metrin päässä Kallio herää tai nukahtaa, riippuen kellonajasta.

Vannon joka aamu ja ilta, että tulen eräänä päivänä taas istumaan Kallion majakan saunarakennuksen terassille Kallionlahden toiselle puolelle. Ikävä Uniluotoon on suunnaton. Marraskuinen Reposaaari on maailman karuin paikka.

Kirkon vieressä aletaan rakentamaan kesän 2007 kesäasuntomessuja. Huvila-asuntojen ostajien tonttinäkymä on Mäntyluodon öljyporauslauttojenrakennustyömaa. Saaren ainoa oikea turistikohde on romusatama. Maakunnan lehdistö kirjoittaa lähes päivittäin jostain romulaivasta, joka näkyy meidän olohuoneesta.

Saari ei ole enää saari mutta sen sijaan, että yhteys mannereelle olisi rakennettu kapean Kallionlahden yli, matka Porin keskustaan kestää autolla kolme varttia ja bussilla reilun tunnin. Kirkkokadulla voi keskellä päivää ampua haulikolla vahingottomasti ketään.

Noin tunnin kuluttua olemme taas Uniluodossa. Entistä vuokranisäntää eikä -emäntää ei näy. Se on toisaalta hyvä merkki: emme kai häiritse ketään. Mutta toisaalta epäilen, että Anneli ja Pekka valvovat koko yön pimeässä olohuoneessaan verhojen takana siltä varalta, mitä ”nuo kaksi hullua” tekevät heidän pihassaan. Asunto olisi pitänyt olla tyhjä 30. marraskuuta mennessä, eli pari tuntia sitten. Toivottavasti pariskunta ei tee isoa numeroa siitä, että lopullinen tyhjennys venyy.

Kello tulee viisi, olemme päättäneet, että huilaamme pari tuntia ennen kun ajamme taas Uniluotoon. Olen purkamassa autoa kun Olli yllättää minut. Vien tavaroita vintille. Kun olen laskeutunut viisi porrasta taas alas, Olli seisoo auton vieressä.

-Onko sinulla Joop noin hieno auto?"

-Se ei ole minun, vaan vaimoni."

Tutustuin Olliin pari vuotta sitten kun olin Satakunnan Vihreiden eduskuntavaalipäällikkönä. Oman cv:nsä mukaan mies on psykologi, mutta minusta hän vaikuttaa sekopäältä. Häneltä voit saada kirjeen, jota et todellakaan halua saada. Epistolassa hän paljasti minulle, miten CIA oli joskus myrkyttänyt hänen aamukahvinsa ja tuhonnut hänen loistouransa.

Kirjeen saamisen jälkeen koetin väistää Ollia, mutta valitettavasti muutimme häntä lähemmäs. Hän ikään kuin asuu kioskillä kadun toisella puolella. Ei mennyt kauaa ennen kuin hän tuli tervehtimään. Hän sanoi: "Nyt mä voin seurata ikkunasta koko sun elämäsi, Joop!", ja kutsui kioskia

kantabaariksi. Kuukauden aikana olemme seuranneet meidän ikkunasta kun Olli makaa keskellä päivää kioskin vieressä maassa ja/ tai oksentaa läheisen puun juurelle.

-Kato orava", Anneli sanoo ja osoittaa paksuilla sormillaan eläintä, joka viilettää meidän edessä pihalla. Kato oravasta on ollut Annelin tunnuslause kun nainen ruokkii vuorokauden ympäri pikkulintujen lisäksi myös oravia. Pihaa ja talon parveketta peittää parin sentin paksuinen paskaläjä.

-Kolmellasadallaviidelläkymmenellä eurolla sinä voit jäädä tänne", Anneli sanoo. "Tuota hullua ämmää en siedä enää, mutta sinun kanssasi meillä ei ole ongelmia."

Auto on viimeistä kertaa pakattu ja Ulla on jo ajanut sen pihasta ulos.

-Tässä on avaimet", sanon.

-Tuu joskus kahville", Anneli vastaa. "Yksin".

-Mitä se nainen jutteli sun kanssa", Ulla kysyy. Istumme Kaanaan Teboilissa. Paikka on täynnä rekkakuskeja ja ruokaa on hyvää.

-Se tarjosi minulle sitä kämppää."

-No, jäätkö sitten asumaan sinne?"

-En."

-Mikset?"

-Koska haluan asua sinun kanssa."

-Kysyikö hän vielä jotain minusta?"

-Ei kysynyt. Ei sillä naisella ole todellakaan mitään päässään. Hänen sävynsä on ihan sama kuin silloin viime syksynä kun jouduit Harjavaltaan."

-Mitä silloin?"

-Etkö muista mitä hän sanoi minulle silloin?"

-En muista."

-Olin ollut sunnuntaina koko iltapäivän katsomassa sinua Harjavallassa ja kotiintullessani selitin Annelille, missä olit ja nainen vastasi: "No hyvä on. Toivottavasti häntä pidetään siellä kauan!" Siis kuvittele: vaimosi joutuu mielenterveys sairaalan suljetulle osastolle ja naapurirouva päästää sellaista suustaan!"

-Tulee jo pimeä. Lähdetäänkö jo?"

-Lähdetään."

Olemme juuri kääntymässä Mäntyluodontieltä Reposaaaren suuntaan kun Ullan puhelin soi. Soitto kestää niin pitkään ja tuo ilmeisesti niin vakavan uutinen, että hän parkkeeraa auton bussipysäkkille.

-Jukka S. Lahti murhattiin", hän sanoo vihdoin lopettaessaan. "Ja sen vaimo on

sairaalahoidossa."

4. Kyläniemi

Reposaaren pihassamme on täyspimeää. Kello on ehkä neljä. Olen käynyt koiran kanssa lenkillä ja paluumatkalla olen hakemassa postia. Postilaatikko pihanaidalla avataan pienellä avaimella ja kun pakkakanen on iltaan mennessä taas kiristynyt; homma kestää ja vaati keskittymistä.

-Asutko täällä?", sanoo joku miesääni takanani.

En vastaa, sillä uskon että mies tulee rantakioskilta tien toiselta puolelta. Olen tottunut siihen, että suomalainen mies uskaltaa puhua minulle ainoastaan silloin, kun hän on humalassa. Yhtäkkiä on kuitenkin kyse kahdesta miehestä.

-Kuka olet?", toinen ääni kysyy.

-Voor jullie ben ik Jan Lul" (Teille olen Matti Mulkku), vastaan hollanniksi, koska olen edelleen varma, että miehet ovat juoppoja.

Sitten pitempi hahmo vetää ison taskulampun esiin ja osoittaa valoa silmiini. Pienempi mies sanoo:

-Sinä olet Joop Wassenaar!"

Ei minulla ole vielä hajuakaan, mistä mies tuntee minut tai mitä hän haluaa minulta. Hän kysyy:

-Onko tuo sinun auton, Wassenaar?"

-Ei ole. Ei minulla ole autoa."

-Missä olit viime yönä? Onko auto sinun?"

Nyt muistan, että toinen on Porin poliisista. Hänen nimensä ei vielä palaa mieleeni.

-Auto on vaimoni. Hän on kotona. Odota, mä soitan hänelle ja kysyn tuleeko hän pihalle."

-Ei sun vaimosi kiinnosta meitä, Wassenaar, vaan meillä on asiaa sinulle. Missä olit viime yönä?"

-Muuttamassa. Olimme muuttamassa tänne Uniluodosta."

-Mitä muuttamassa? Pidätkö minua taas kerran pellenä, Wassenaar? Kukaan ei muuta keskellä yötä. Olitko Ulvilassa?"

Yhtäkkiä muistan toisen nimen: Kyläniemi; Jorma Kyläniemi. Uupuneena ja kyllästyneenä en harkitse vastaustani, vaan teen kohtalokkaan virheen. Unohdan, että suomalaiseen huumorintajuun ei kuulu ironia.

-No mitäs luulet Kyläniemi? Totta kai olin Ulvilassa! Mutta nyt on minun vuoroni kysyä: mikä tuo teidät niin nopeasti tänne? Eikö ole muita kuin maahanmuuttajia, joita voitte epäillä?"

-On niitä muitakin ja kävimme jo koko Satakunnan läpi. Sinä olet myös satakuntalainen", Kyläniemi vastaa.

Porin suunnalta lähestyy hitaasti "Musta Maija" ja häslinki on saanut jo naapureitamme pihalle. Poliisiautosta tulee neljä kappaletta univormuja ulos ja he seisovat automme ympärillä. Myös Ulla

on tullut pihalle. Hän itkee.

-Lahti oli erittäin hyvä esimies. Ei kukaan Outokummussa voi olla eri mieltä. Minkä takia meitä epäillään?"

-Kaikki satakuntalaiset tutkitaan nyt", Kyläniemi toistaa ja kysyy minulta:

-Tuoko sinun firmasi yhä vielä vain 500 euroa kuukaudessa, mutta onko sinulla silti varaa asua Reposaaressa ja omistaa auto?"

Nostan ääntäni niin, että kaikki kuulevat:

-Firman on pystyssä, auto on vaimoni, olen kortiton mies ja meillä on alibi. Mutta se, että minä nyt kuulun joukkoon on minulle uusi tieto", huudan ja osoitan kädelläni Kyläniemeä. "Sillä pari vuotta sitten en todellakaan kuulunut tämän rasistin mukaan Suomeen enkä Poriin, vaan minun piti hävitä!"

5. Pyykkinaru

Vanhempi rikoskonstaapeli Kyläniemi on joskus ennen kuulustellut minua Porin poliisiasemalla. Olenko hänen mielestään potentiaalinen tappaja, koska olen ollut hankala tapaus hänelle, vai koska olen maahanmuuttaja?

Asuimme silloin Porin Pihlavassa, alueella, jota kutsutaan Halssin perinteiseksi puutaloalueeksi. Kymmenkunta punaista, puista rivitaloa Pihlavanlahden rannalla. Museoalue, monessa merkityksessä.

Asunnot rakensi 1920 -luvulla sahanomistaja Ahlström. Ahlström työllisti joskus koko Pihlavan, nyt sahateollisuudesta on enää vain Pihlavan kuitulevytehdas jäljellä. Tehdas työllistää etenkin palokuntaa koska siellä syttyy säännöllisin väliajoin tulipalo.

Osalla halssilaisista on työväentausta. He ovat entisiä sahatyöntekijöitä, jotka osallistuvat ammattiyhdistyksen eläkeläistohinoihin ja pitävät asuinalueita kunnossa talkoilla. Alueella on yhteinen sauna, jonka yhteydessä toimii seurahuone. Loput asukkaat ovat tulleet muualta ja he ovat virkamiehiä tai vapaita ammattilaisia.

Minulle asumiskulttuuri on vaikea käsiteltävä. Talkoomeininki on ristiriidassa omistusmuodon kanssa. Asunnot ovat omistusasuntoja ja omistajat muodostavat rivitalon kokoisen taloyhtiön. Ulla on ostanut asunnon rivitalosta, joka on hyvin pieni ja josta tasa-arvo on sen tähden kaukana.

Talossa asuu vain neljää omistajaa, joista kaksi ovat avoliitossa, taloyhtiön puheenjohtaja ja hänen naapurinsa. Neljäs omistaja asuu meidän toisella puolella ja hän on taloyhtiön isännöitsijä. Nainen on jo eläkeellä ja asuu niin ikään eläkkeellä olevan miehen kanssa.

Asuntonne on laajan remontin jälkeen valmis keväällä 2002, mutta naapureiden kanssa sukset menevät ristiin jo kesäkuussa. On lauantai ja pihatalokoot. On kuitenkin myös MM-jalkapallokisat.

Olen innokas osallistumaan talkoisiin, mutta haluan myös katsoa Saksa-Paraguay ottelun, joka pelataan aamupäivällä.

Ehdotan, että kun kerran on kesä, voisin aloittaa talkoot jo varhainaamulla ja pitää taukoa pelin aikana. Puheenjohtaja ei kuitenkaan halua suostua siihen. Hänen elämänkumppaninsa ehdottaa, että hän voi tallentaa pelin videolle, jotta voisin nauttia siitä myöhemmin. Mutta koska MM-kisat ovat vain kerran neljässä vuodessa...

-Tiedän, että teille suomalaisille kisat eivät merkitse niin paljon, mutta hollantilainen ei katso MM-peliä videolta", vastaan. Osallistun talkoisiin ja jätän pelin katsomatta, mutta ilmapiiri on niin jäykkä, että minulta menee maku.

Olen entisenä talonvaltaajana osallistunut monesti talkoisiin ja tiedän, että kaikki jaksaa tehdä mitä tahansa missä oloissa tahansa niin kauan kun tiedetään, että urakan jälkeen odottaa kaljaa ja makkaraa.

No, makkaraa odottaa ja jonkin verran kaljaakin mutta ne eivät maistu kun puheenjohtajapari taistelee serviettien kanssa ja juo punaviintä. Sen lisäksi pariskunnan jutut duunaritaustaisen eläkeläisparin kanssa ovat niin olemattomia, että korviin sattuu.

Puheenjohtaja on kirjanpitäjä Porin Elinkeino- ja Työvoimakeskuksessa ja ainoa, josta hän saa punaiset posket on jazz-musiikki. Hänen avovaimonsa on samassa keskuksessa maahanmuuton -koordinaattorina. Voisi ajatella, että hänellä olisi keskusteltavaa minun kanssani, mutta ainoa mitä hän on joskus kysynyt minulta oli, että minkä takia en osaa puhua ruotsia.

Isännöitsijä on istunut koko elämänsä Pihlavan S-marketin kassalla ja siivoaa kerran viikossa Halssin yhteisen seurahuoneen. Hänen avomies on ollut lastaaja ja istuu joka päivä tunnin tai kaksi autossaan meidän ikkunan alla kuuntelemassa radiota.

Syksyllä 2002 kuri taloyhtiössämme muuttuu yhä tiukemmaksi. Poissaoloa talkootyöstä rangaistaan sakoilla ja puheenjohtaja-tandemi keksi taukoamatta muutoksia taloyhtiöön ja pihaan, jotka eivät parantaneet kenenkään asumisviihtyvyyttä, vaan niillä pitää näyttää muille halssilaisille, että meidän yhtiöllä on rahaa.

Koska eläkeläiset tietävät rahan arvon, hekin kyseenalaistavat joskus nämä suunnitelmat, mutta hekään eivät tinkineet talkoopakosta. Päinvastoin, mies soittaa yhä useammin ovikelloamme päivän aikana ja käskee minut mukaan "hommiin", vaikka selitän hänelle, että en ole kotona työttömänä, vaan pienyrittäjänä.

Puheenjohtaja käyttää muita törkeästi hyväksi. Silloin kuin me haluamme maalata jonkun kukkalaatikon parvekkeellamme eri väriseksi, meidät pakotetaan hakemaan siihen virallista lupaa taloyhtiökokouksessa. Mutta puheenjohtaja puolisoineen laittaa meiltä mitään kysymättä heidän pyykkinarunsa meidän ikkunamme eteen.

Tilanne karkaa pois käsistä kesällä 2003. Taloyhtiön muut jäsenet päättävät kokouksessa, että

meidän maalaama kukkalaatikko on laiton ja rikkovat tämän. Rivitalossa on yhteinen ullakko. Käyn siellä illalla kello yhdeksän jälkeen ja aiheutan jaloillani muutamia minuutteja kestävän metelin. Melu riittää herättämään eläkeläisparin ja mies käy minun kimppuuni huutamalla "Nyt on mies miestä vastaan, Wassenaar!"

Tein häntä vastaan rikosilmoituksen pahoinpitelystä, mutta se ei johtanut syytteesen. Sen sijaan seuraava veto minun puoleltani vie minut Jorma Kyläniemen kuulusteluun. Tammikuussa 2004 puheenjohtaja jättää eräänä lauantai-aamuna postilaatikkoomme kirjeen, missä hän moittii lumityötäni pihalla.

-Herra haluaa, että lakaisen lumet pois myös heidän pyykkinarunsa alta", selitän Ullalle, joka on vielä sängyssä. "Nyt tämä saa riittää!"

Otan keittiölaatikosta tavalliset Fiskars -sakset, katkaisen pyykkinarun ja soitan puheenjohtajan ovikelloa. Ovea ei avata ja palaan sisälle, missä keitän aamukahvin ja palaan sen kanssa sänkyyn.

Varttitunnin kuluttua kuitenkin peräti kuusi kappaletta poliiseja ilmestyy meidän ikkunamme eteen ja kun avaan oven he ryntäävät asuntoon ja tutkivat jopa kaapit ja sängyn aluset, koska he ovat etsimässä "puukkomiestä". Kun "puukkomies" istuu kaikessa rauhassa keittiössään ja tarjoaa kahvia, porukan pomo ei voi kun ihmetellä "sellaista häiriösoittajaa".

Saapuessani helmikuun lopulla Kyläniemen luo, pyykkinaru näyttää olevan vain pikku juttu. Taloyhtiö on keksinyt, että kesäinen vierailuni talon ullakolla on aiheuttanut seitsemänsadan euron vahingon taloyhtiön tavaroille. Olisin muun muassa kahdessa minuutissa yksinään rikkonut kokonaisen massiivisen tammipöydän.

-Mikä sun ammattisi on?"

-Olen yrittäjä."

-Mitkä sun nettotulot on kuukaudessa?"

-Viisisataa euroa."

-Mikä vitun viisisataa? Luuletko, että olen joku pelle?"

-Tienaan viisisataa euroa kuukaudessa. Minulla on tilintarkistaja, jolta voit kysyä asiasta. Ei minulla ole mitään omaisuutta eikä velkoja eli..."

-Ei kukaan Suomessa saa 500 euroa tekemällä työtä! Onko sulla joku salapankkitili kotimaassasi vai? Vai joku huumekauppa? Eikö teillä hollantilaisella ole kaiken maailman huumeet sun muut?"

-Haluan asianajajan tähän kuulusteluun."

-Oletko rikkonut taloyhtiön ullakkotiloissa ollutta tammipöytää?"

-En tiedä mistä puhutte. Haluan asianajajan tähän kuulusteluun."

-Älä nyt, Wassenaar. Tiedät mistä on kyse. Olet viime kesänä keskellä yöllä möykännyt rivitalon ullakolla ja rikkonut taloyhtiön omaisuutta ja viikko sitten riehunut taloyhtiön pihalla puukon

kanssa! Emme me sellaista siedä Suomessa. Varoitan sua, Wassenaar: vielä kerran sinusta tehdään rikosilmoitus ja sitten sinut karkotetaan maasta, aivan samalla tavalla kun kaikki neekerit sun muut! Väkivaltaisia terroristeja te olette kaikki te muukalaiset! Poriin et ole tervetullut, tajuuksä!"

-Haluan asianajajan tähän kuulusteluun."

-Kenelle soitetaan?"

-Minun pitää etsiä...."

-Vastaatko mihinkään kysymykseen ilman asianajajaa?"

-Haluaisin kertoa minun näkökulmani asiasta eli..."

-Emme tarvitse sun näkökulmaa. Tarvitaan sun allekirjoitus tähän paperiin!"

-En voi allekirjoittaa tätä..."

-Sä vittu allekirjotat tämän paperin, Wassenaar, vai tarvitsetko apua siihen..."

Pieneen kuulustelutilaan astuu sisään kaksi isoa poliisia...

6. Joutsenlahti

Seuraavana päivänä 2.12 saamme tarkemman kuvan tapahtumasta. Jukka S. Lahti on kuollut noin kello kolme aamulla kun joku murtautui hänen asuntoonsa Ulvilassa. Vaimo, joka loukkaantui kun hän yritti tulla väliin, oli soittanut hätäkeskukseen Lahden vielä olessa elossa. Hänen mukaansa tunkeutuja oli "pitkä ja hoikka, naamioitu mies, jolla oli mustat vaatteet päällään". Myös pariskunnan 9 -vuotias tyttö on nähnyt tunkeutujan. Murha -aseina oli käytetty perunaveistä sekä "raskasta esinettä", jota ei oltu asunnosta löydetty. Asunnon takahuoneesta missä Lahti oli saanut surmansa, on löydetty ulkopuolisen DNA:ta. Asuntoon oli ilmeisesti murtauttu pihaterassilta, terassioven ikkunan lasinsirpaleet olivat pudonneet sisällepäin.

"Ulvilan surma", kuten tapausta sittemmin kutsutaan, herättää paljon kohua Porissa, maakunnassa ja jopa valtakunnallisella tasolla. Porin Outokummun johto on luvannut 30 000 euron palkkion vihjeestä, joka auttaa ratkaisemaan tapauksen. Huhujen mukaan "murhamies" olisi vahingossa päätynyt väärään osoitteeseen, sillä tehtaan johtaja Jussi Helavirta asuu samalla kadulla. Jo joulukuussa moni porilainen närkästyty kun Ulvilan surman kanssa työskentelee 30 henkilöä, mutta Sampolan lähiön puukkotappelun uhri saa kuolla, koska poliisi ei ehdi ajoissa paikalle. Joulukuussa juttu ei ole päivääkään pois maakunnan mediasta eikä iltapäivälehdistä. Vuodenvaihteen jälkeen sama tahti jatkuu.

Itse kirjoitan murhapäivän tapahtumista Satakunnan Työssä otsikolla "Vihjepuhelin".

Ulvilan puukotustapaus osoittaa tämän yhteiskunnan sokeaa väkivaltaa. Poliisin tutkimustapa on melkein yhtä lailla vailla kunnioitusta uhria ja hänen perhettään kohtaan.

Tulevissa eduskuntavaaleissakaan Satakunnan Vihreät tuskin saavat miestä tai naista Arkadianmäelle. Silti porukka on nykyään paremmassa kunnossa kuin neljä vuotta sitten. Myös "Jyrki" eksi silloin vihreiden listalle.

Oman cv:nsä mukaan hän on psykologi, mutta minusta hän vaikuttaa sekopäältä. Jyrkiltä voit saada kirjeen, jota et mieluummin haluaisi saada. Epistolassa hän paljasti minulle, miten CIA oli joskus myrkyttänyt hänen aamukahvinsa ja tuhonnut hänen loistouransa.

Kirjeen saamisen jälkeen koetin väistää "Jyrkiä", mutta valitettavasti muutimme hiljattain häntä lähemmäs. Kaveri ikään kuin asuu kioskillä kadun toisella puolella. Ei mennyt kauan ennen kuin hän tuli tervehtimään. Hän kutsui kioskia kantabaariksi ja sanoi: "Nyt mä voin seurata ikkunasta koko sun elämäsi, Joop!"

Aluksi en kiinnittänyt huomiota näihin sanoihin, mutta joulukuun ensimmäisenä päivänä ne palasivat mieleen. Aamulla "Jyrki" tuli vastaan, kun olin purkamassa muuttotavaroita. "Onko sulla Joop näin hieno auto?", hän kysyi. Vastasin, että ei se ole minun vaan vaimon. Keskustelu loppui siihen, mutta iltapäivällä sain saman kysymyksen kahdelta mieheltä, kun tyhjensin postilaatikkoamme.

Ennen kuin ehdin vastata, minulle pistettiin taskulampun valoa silmiin, partio tuli esiin ja kaksikon pienin mies kysyi, missä olin ollut aamuyöllä. "Sinä olet vanha tuttuni", hän jatkoi. Itse olin aluksi aivan pihalla, mutta kun toinen kysyi "Ooksä vielä työtön?" ja "Ooksä vielä ollut lehdessä?" minulle valkeni.

Sama kaveri kuulusteli minua kolme vuotta sitten, nimitteli "terroristiksi" ja kävi käsiksi, koska kieltäydyin allekirjoittamasta kuulustelupöytäkirjaa. Millainen tuo "terroritekoni" oli, joka sai viranomaisen pois tolaltaan? Olin naapuririidassa katkaissut pyykkinarun...

Jyrki oli siis soittanut ihan oikeaan numeroon.

On järkevä strategia tutkia Ulvilan tapahtumia ryöstönä ja kartoittaa henkilöitä, joilla on talousrikollinen ja väkivaltainen tausta. On suorastaan häpeä perustaa tutkimus juoppojen puhelinsoittoihin ja katsoa pyykkinarunkatkaisijan kuuluvan kohderyhmään...

(Satakunnan Työ, 5.12.2006)

Tutkimusta johtaa rikoskomissario Juha Joutsenlahti. Komissario on julkkis maakunnassa. Hänet esitellään säännöllisesti mediassa "huume" -komissarioksi. Keväällä 2006 Joutsenlahti on sekaantunut pahasti tulevan vuoden 2007 eduskuntavaalikampanjaan. Satakunnan vasemmistonuorten puheenjohtaja jää kiinni huumausainerikoksesta. Poliisin raportin mukaan hän "poltti 30 grammaa marihuanaa sätkissä ja kasvatti Porin 5. kaupunginosassa asunnossaan kannabista yhteensä yhdeksän kasvia." Samassa asunnossa asuu myös Vasemmistoliiton kansanedustajan Veijo Puhjon avustaja Niina Siitonen. Hän kiistää osallistuneensa kannabiksen kasvattamiseen ja käyttöön, mutta joutuu luopumaan vaalikampanjastaan.

Kesäkuussa kirjoitin kolumnin Satakunnan Työhön otsikolla "Joutsenlahden krääsä".

Terveisiä Hollannista, missä kevät lataa ilmaan kaiken maailman tuoksut kukista ja auringonrasvasta aivan "Punaiseen Libanoniin" asti. Valitettavasti lomalta kotiin tullessani tilanne on aivan toinen. Porin

huumekeskustelu sai pahimman krääsän, kun poliisi Juha Joutsenlahti sotkeutui siihen. Tässä Suomen päihdepolitiikka pähkinäkuoressa:

Joulunaatto 1993 Suomen maaseudulla. Rivitalon keittiössäni leviää outo haju. Tarkistan kaikki kattilat ja kaapit ennen kuin teen säikähtäneen johtopäätöksen, että tuoksu lähtee bensasta ja naapurin Majjasta. Maija juo ja etenään jouluna hän ei tietysti halua olla kuivana. Euroopassa levinnyt tarina, että pohjoismaissa juodaan jopa bensaa kun ei ole rahaa muuhun ei ole siis myytti, vaan karu totuus.

Alkoholipolitiikka ja -keskustelu johtuu ihmisistä, jotka myrkyttävät itseään. Sitten tulivat huumeet. Ja mitä tapahtui?

Kevällä 1994 opiskelumatka Punkaharjun Retrettiin. Nuoret taideoppilaat pitävät hauskaa suomalaisten tapaan. Valtaosa vetää itseään nopeasti känniin kossun avulla, mutta eräs helsinkiläinen tietää taustani ja pyytää minulta marihuanaa sun muuta. Tämä takapenkin kaveri nielee ja pistää suuhunsa mitä tahansa. Hän saa "bad tripin", aiheuttaa melkein kolarin ja joutuu sairaalaan. Minulle kestää tuntikausia selittää hoitoväelle, mikä poikaa oikeasti vaivaa.

Sivistysmaassa voisi jo olettaa, että viranomaiset olisivat oppineet jotain. Mutta Suomessa uusi päihdeongelma saa tutun vastauksen. Kielto, salaaminen, leimaaminen. Väki polttaa ja nielee mitä tahansa, koska markkinoita hallitsee alamaailma. Viranomaiset väistävät alan asiantuntijoita, pysyvät tietämättöminä ja levittävät tietämättömyyttä. Veikkaan, että harva lukija tietää mitä tarkoittaa "Punainen Libanon" tai "bad trip".

Joutsenlahti väittää, että huumekokeilija muuttuu lähes väistämättä narkomaaniksi. Aivan! Suomalainen huumekäyttäjä melkein pakotetaan narkomaaniksi, koska hän joutuu kirjaimellisesti "kokeilemaan" kaikenlaista paskaa. Muualla nuoret eivät kokeile eri huumeita, vaan heidän intohimonsa aiheeseen sammuu alkuvaiheissa, koska heille huumeita ei tehdä houkutteleviksi salajutuiksi.

Saksassa, Sveitsissä ja Hollannissa huumeongelma on jo kaksikymmentä vuotta ollut hallinnassa, koska siellä nuorisolta ei salata mitään eikä leimata narkomaaniksi ja rikolliseksi. Yläasteen luokkaan ei tunkeudu herra Joutsenlahti tai Irti Huumeista ry:n rahakerääjä vaan ystävällinen asiantuntija, joka kertoo sitä mitä nuoret eniten kaipaavat: tietoa aineen turvallisesta käytöstä.

Luin, että Aki Nummelin haluaa perustaa työryhmän saadakseen Porin huumekeskustelun jollekin järkevälle radalle. Loistava idea, Aki. Mutta suosittelen, että ryhmä ei kokoonnu kaupungintalossa vaan Karhuhallissa, ja että ryhmään kuuluvat kaikki porilaiset, ja että tilaisuudessa kielletään univormut (olkoon kyseessä sitten poliisin tai lääkärin puku) ja että Saksasta, Sveitsistä ja Hollannista tuodaan Poriin lentokone täynnä asiantuntijoita. Ja kun kerran kaikki ovat tervetulleita siihen tilaisuuteen, tietysti myös Juha Joutsenlahti saa tulla T-paita päällä. Kuuntelemaan....

(Satakunnan Työ, 1.6.2006)

7. Todistajaksi

Tammikuun 2007 lopussa, kun on kulunut kaksi kuukautta murhayöstä, Porin poliisilla ei ole ilmeisesti hajuakaan siitä, mistä löydetään ensimmäinen kunnon todiste, että Lahden murhaaja oli

joku ulkopuolinen. Poliisin epäilyt perustuvat lähes kokonaan Lahden lesken ja tyttären antamiin versioihin siitä, mitä on tapahtunut. Ainoa aineellinen todiste on ulkopuolisen DNA, jota löytyi Lahden asunnon takkahuoneesta.

DNA ei ole kuitenkin sama kuin arkeologinen löytö. DNA pysyy jälkenä missä tahansa, mutta sen ikää ei voi määritellä. Voi siis hyvin olla, että kyseistä DNA:ta on jättänyt joku edellinen asukas tai joku vieras. Siitä huolimatta Joutsenlahti päättää laittaa kaikki tämän kortin varaan pakottamalla lähes tuhat ihmistä DNA-tutkimukseen.

Torstaina 25. tammikuuta Ulla ja minä saamme kutsun tulla Porin poliisiasemalle ”todistajaksi”. Suostun tulemaan maanantaina 29.1. Otan kuitenkin seuraavana päivänä yhteyttä asianajajaani Helsingissä ja tämä neuvoo minua peruuttamaan tapaamisen. Pääkaupunkiseudun lakimiespiireissä on silloin jo levinnyt tieto, että ”todistajien” oikeusasema on tässä tapauksessa hyvin kyseenalainen. Koska saan asianajajan kiinni vasta perjantai-illalla on jo liian myöhäistä peruuttaa tapaamista ja päätän tehdä sen heti maanantai-aamuna.

Lauantai-aamuna lukee Satakunnan Kansassa, että ”todistajaksi” poliisiasemalle kutsutulta ihmiseltä on otettu DNA-näyte. Helsingissä lakimiehet kommentoivat asian ”oikeusfarssiksi” ja Ulla alkaa miettiä pitääkö myös hänen peruuttaa poliisiasemakäyntinsä. Kesken keskustelun tulee puhelinsoitto Porin poliisilta.

-Vaimosi on ollut ennen työssä Jukka S. Lahden kanssa ja me haluaisimme jutella siitä sekä hänen, että sinun kanssasi...”

-Tiedän asiasta, meille...”

-Sopisiko sinulle jossain vaiheessa ensi viikolla, vaikkapa tiistaina?”

-Siis hetkinen. Olemme jo sovinneet jonkun ajan...”

-Ai jaa, no niin asia on sitten selvä. En häiritse teitä sitten sen enempää. Kiitos hei!”

En saanut siis anteeksipyyntöä, vaan päinvastoin seuraavana aamuna puhelin soi uudestaan ja taas eri henkilö lähettää terveisiä Porin Satakunnankadulta!

-Eikö tämä ole nyt jo aika paha aika soittaa minulle?”

-Miten niin kun on sunnuntaiaamu vai?”

-No esimerkiksi myös siitä syystä, että soititte minulle jo kaksikin kertaa samasta asiasta.”

-Jaha, no mitä on sovittu sitten?”

-Ei minulle sovi enää mikään. Olisin peruuttanut käyntini huomenna aamulla virka-aikana, mutta kun olette ilmeisesti Outokummun palkkaamana työssä myös sunnuntaiaamuna, niin käytän nyt tämän puhelinsoiton hyväkseni ja perun tuloni.”

-Eli sä et tuu huomenna?”

-En tule huomenna ja haluan, että kirjoitat ylös minkä takia en tule. Minulla on alibi ja minua on

kuulusteltu jo heti tapahtumapäivänä eli 1.12...”

-Kävimme silloin tarkistamassa vaimosi auton emmekä ole silloin kuulustelleet sinua, vain puhutelleet...”

-Eli tiedätte jo että auto on vaimoni ja tiedätte missä asun nykyään ja...”

-Tiedämme susta kaikki, Wassenaar. Tiedämme myös että olet sanonut, että olit Ulvilassa...”

-Vai niin että olen ollut Ulvilassa. Kuuntele nyt kerrankin tarkasti kaveri: minä en ole kertaakaan elämässäni käynyt Ulvilassa...”

-Tässä lukee että olit muuttamassa uuteen osoitteeseen ja että olit käynyt Ulvilassa...”

-Tässä lukee, tässä lukee, mikä sotku tämä teidän niin sanottu tutkinto nyt oikeastaan on? Te lähetätte jonkun älykääpiön kimppuuni, joka kirjoittaa mitä sattuu. Kyläniemi on rasisti, joka osaa tuskin lukea, mikä tämän homman nimi nyt oikeastaan on?”

-Tässä lukee mitä sanoit, Wassenaar...”

-Olette jo kerran puhutelleet minua ja tällä kertaa minua kuulustellaan vaikka...”

-Ei tämäkään on kuulustelu...”

-Tungette itsenne yksityiselämäni myös sunnuntaina vaikka minulla on alibi enkä edes sovi surmaajasta annettuun kuvaukseen enkä tuntenut uhria enkä ole ollut koskaan Ulvilassa enkä rikosrekisterissä. Soitatte minulle peräti kolme kertaa samasta asiasta. Haluatte nyt puolen Porin DNA:n...”

-Ei tämäkään ole kuulustelu, vaan kansalaisvelvollisuus antaa tietoa. Samasta syystä pyydämme tietyjä ihmisiä antamaan DNA:ta koska tuo murha on ikävä asia vai etkö ole samaa mieltä ja...”

-Mikä kansalaisvelvollisuus? Tässä on kyse kansalaisoikeudesta. Ihmisoikeudesta tässä puhutaan! Helsingissä tätä DNA-juttua kutsutaan oikeusfarssiksi...”

-Emme ole Helsingissä vaan Porissa...”

-Myös Porissa kansalaisella on oikeusturva. En tule Porin poliisiasemalle ilman tulkkia sekä lakimiestä enkä tietämättä mistä asiasta minua epäillään.”

-No, jos sä Jooppi haluat taas olla meille suomalaisille hankala...”

-Ajaa, onko tässä kyse siitä? Että olen taas niin erikoinen? Oletteko te kaikki rasisteja Porin poliisissa...?”

-Olet kyllä hankala mies. Etkö sä nyt ymmärrä, että et pääse tästä niin helposti? Tässä tehdään nyt yhteistyötä ja poliisi määrittelee miten tätä yhteistyötä tehdään, onko selvä?”

-En tee enää yhtään yhteistyötä teidän kanssa...”

-Me noudetaan sut Jooppi milloin ja mistä tahansa vaikka lentokentältä ja hommataan sulle joku tulkki...”

Kirjoitan heti seuraavana torstaina Satakunnan Työhön otsikolla ”Murhatutkimus syö resurssit ja hermot”:

Juha Joutsenlahti toimii Ulvilan surmatyön tutkimuksessa samalla tavoin kuin George W. Bush Irakissa. Tuloksetonta strategiaa ei hylätä, vaan siihen panostetaan yhä enemmän resursseja sekä tuhotaan poliisin uskottavuus.

Juttu vei jo toisen kerran perheeltäni viikonloppurauhan. Kuvasin joulukuussa tässä lehdessä, miten surmatyön jälkeisenä päivänä kuusipäinen poliisiryhmä tunkeutui kotipihallemme. Viime torstaina minut kutsuttiin poliisiasemalle "todistajaksi". Suostuin tulemaan maanantaina, mutta soitin perjantaina asianajajalleni Helsinkiin ja tämä neuvoi minua peruuttamaan tapaamisen. Pääkaupunkiseudun lakimiespiireissä oli silloin jo levinnyt tieto, että "todistajien" oikeusasema on tässä tapauksessa hyvin kyseenalainen. Päätin peruuttaa maanantaiamuksi sovitun käyntini.

Lauantaiamuna minulle kuitenkin soitettiin taas Satakunnankadulta, eikä kysytty että soitetaanko pahaan aikaan. Eri henkilö kun torstaina kutsui minut todistajaksi poliisiasemalle... Anteeksipyyntöä en saanut. Sen sijaan sunnuntaiamuna puhelin soi uudestaan ja taas eri henkilö lähetti terveisiä Porin poliisiasemalta! Peruutin saman tien sovitun tapaamisen ja pyysin miestä kirjaamaan ylös, minkä takia en enää suostunut yhteistyöhön.

Toinen tiesi joulukuun 1. päivän pihatapahtumasta kaikki yksityiskohdat mutta väitti, että silloin oli ollut kyse "puhuttelusta" eikä kuulustelusta. Ja että ei tällä kertaakaan olisi kyse kuulustelusta vaan "kansalaisvelvollisuudesta" antaa tietoja. Kun vastasin hänelle, että en tule Porin poliisiasemalle ilman tulkkiä enkä tietämättä minkä takia minua epäillään, viranomaisen kommentoi: "No, jos sä Joopi haluat taas olla meille suomalaisille hankala... Me noudetaan sut milloin ja mistä tahansa vaikka lentokentältä ja hommataan sulle joku tulkki..."

Saamattomuutta, laiskuutta, kykenemättömyyttä. Farssiksi koko tämä tutkimus pikku hiljaa muuttuu. Se on siis näistä jompikumpi: joko kahden kuukauden jälkeen Joutsenlahti myöntää, että hänellä ei ole hajuakaan murhaajasta eikä edes motiivista tai sitten että minä kuulun edelleenkin epäiltyjen joukkoon, vaikka minulla on alibi enkä edes sovi surmaajasta annettuun kuvaukseen enkä tuntenut uhria enkä ole ollut koskaan Tähtisentiellä enkä rikosrekisterissä.

Ensimmäisen vaihtoehdon tapauksessa Joutsenlahden ei kannattaisi kutsua koko Satakuntaa luokseen antamaan DNA-näytettä, vaan pyytää anteeksi heiltä, joilta hänen touhunsä on vienyt yöunet ja maineen ja välittömästi luovuttaa tutkinta KRP:lle. Toisessa tapauksessa taas minä haluan päästä kuulusteltavaksi henkirikosepäilyinä asianajajan sekä tulkin läsnä ollessa eli minä haluan saada mahdollisuuden vapauttaa itseni epäilyistä. Sen jälkeen on minun vuoroni haastaa Juha Joutsenlahti ja hänen porukkansa oikeuteen ja vaatia kunnon korvausta.

Sillä rahalta ja etenkin isolta rahalta koko tämä sirkus haisee. Suomessa surmataaan muutamia ihmisiä viikoittain ja Suomalaisten lempiase on puukko. Minkä takia Ulvilan tapaus saa niin paljon huomiota muihin verrattuna? Mikäli tämä rikos liittyy uhrin työpaikkaan, entiset kollegat

pelkäävät, että surmaaja voisi toistaa tekonsa. Isoille herroille paska tuli housuun ja he haluavat tämän murhaajan kiinni keinoja kaihtamatta.

Porin Sampolan verityötapauksessa sen ratkaisemisessa ei roiku kymmenientuhansien eurojen hintalappua. Eikä koko Porin poliisi ole sen takia viikonloppuja työssä...

(Satakunnan Työ, 1.2.2007)

8. Spagetti

Tällä kerta hän saa minut melkein nauramaan. Katsokaa nyt kuinka hän seisoo siellä meidän keittiössä. Väritömmässä takissa, tukka sekaisin ja kädessä muovikassi. Hetken aikaa jopa epäilen, että hän tulee tarjoamaan meille kossua. Pitääkö sellaisen surkeuden turvata oikeusvaltiotamme?

Helmikuun 26. päivä 2007 on harmaa ja kylmä ja meillä on juuri iso astia spagettia pöydällä kun ovikello soi. Jorma Kyläniemi tulee taas kerran sotkemaan elämäni. Hänen seuranaan astuu sisään nuori poliisi univormussa ja olen varma siitä, että jossain muualla Reposaaren Satamapuistossa toinen partio valvoo tilannetta autossa.

En odota muuta kuin että minut otetaan kiinni ja viedään Poriin. Nyt on toimittava heti. Otan kännykkäni ja etsin lakimieheni puhelinnumeron. Otan keittiöpöydältä kynän ja paperilapun. Kirjoitan ensiksi puhelinnumeron ranteeseeni ja sitten lappuun. Annan lapun Ullalle, joka istuu pöydän ääressä.

Kyläniemi on pysähtynyt keittiön ja sisäoven puoliväliin ja katsoo kiireisiä toimiani sanomatta mitään. Kunnes menen eteiseen ja otan takkini:

-Et voi nyt juuri lähteä mihinkään, Wassenaar. Meillä on yhteinen ongelma ja mulla on ratkaisu siihen tässä mukana." Hän avaa muovikasin. "Ei sinun tarvi lähteä mihinkään. Minulla on DNA-testi mukana. Tämä ei vaadi kuin pari minuuttia. Olen tehnyt näitä jo parikymmentä tällä viikolla."

Olen aivan tyrmistynyt. En osaa sanoa mitään. Laitan takin ensiksi takaisin naulakkoon, mutta vedän sen sitten uudestaan päälle. Katson Ullaan ja teen sitten äkillisen päätöksen. Minulla on yläkerrassa tietokone auki.

Kun nousen portaat ylös odotan, että pari lähtee minun perääni, mutta olen taas väärässä. Lähetän sähköpostia lakimiehelleni, Satakunnan Työn toimistolle sekä Hollantiin. Ilmoitan, että minut pakotetaan omassa keittiössäni DNA-testiin ja että en suostu siihen.

Sähköpostisessio vie ainakin viisi minuuttia. Saan kaikessa rauhassa olla täällä yksin vaikka olen murhasta epäiltynä! Ei Kyläniemi kumppaninsa kanssa voi tietää, olenko hakemassa asetta tai vaikkapa vahingoittamassa itseäni täällä. Voisin estämättä avata ikkunan ja paeta katon kautta.

Kun palaan keittiöön, tilanne ei ole muuttunut miksikään. Ulla odottaa spagetin kanssa pöydän

ääressä, Kyläniemi seisoo keskellä huonetta ja univormupoika oven edessä.

-OK Kyläniemi, nyt tämä leikkiminen on ohi. Mitä touhua tämä nyt oikeastaan on? Murhastahan on kyse, mutta minua käsitellään ikään kuin jotakin polkupyörävarasta! Tässähän on puukotettu ihminen kuoliaaksi. Ettekö te poliisit kunnioita ketään? Tässä on jo kyse mustasta huumorista. Sitä minäkin osaan. Minä syön nyt spagettini ennen kuin se jäähtyy."

Istun pöytään ja laitan lautasen täyteen. Nuorekas oven edessä katsoo meitä liikkumatta, mutta Kyläniemi hermostuu.

-Juuri kunnioituksesta tässä on kyse, Wassenaar. Me halutaan ratkaisu tähän surulliseen tapahtumaan ja sinä haluat sitä kansalaisena varmasti myös..."

-Murhasta epäiltynä minulla on oikeus tulkkipalveluun sekä lakimiehen tukeen..."

-Et ole murhasta epäilty..."

Nyt Ulla puhuu. Hän katsoo Kyläniemeä ja sitten univormupoikaa.

-Ette voi väittää enää näin. Olette nyt kaksi kertaa tulleet koko kaluston kanssa meidän pihallemme. Luuletteko, että sellainen jää huomioimatta? Koko Reposaari tietää jo, että teidän jatkuva tarkkailu liittyy Ulvilan surmaan..."

-Et ole murhasta epäilty", Kyläniemi ei ole katsonut Ullan suuntaan. "Haluamme vain sinun DNA:tasi..."

-Vaimoni puhui sinulle", sanon ja osoitan kädellä Ullaa. "En tiedä sinun kotioloista mitään, Kyläniemi, mutta täällä meillä kuunnellaan kun naiset puhuvat..."

-Ei mulla oo mitään asiaa vaimosi kanssa. Haluamme sinun DNA:tasi, Wassenaar..."

-Euroopassa DNA:n ottaa lääkäri..."

-Ei tähän tarvitaan mikään vitun Eurooppaa eikä lääkäriä! Tämän vehkeen voi ostaa mistä tahansa apteekista..."

Pistän lusikan lautasen viereen ja otan juomalasin käteeni.

-Minun DNA:ni ottaa lääkäri minun suostumuksellani. Olen valmis lähtemään nyt mukaan murhasta epäiltynä eli vaadin, että virallisesti pidätätte minut. Tästä lähtien en suostu enää puhumaan suomea, vaan omaa äidinkieltäni. Poliisiasemalla haluan tulkin ja lakimieheni paikalle. En nu ga ik verder met spaghetti eten, want die wordt koud... (Ja nyt jatkan spagettini syömistä, sillä se jäähtyy)"

Nyt tilanne on pois Kyläniemen kädestä. Pieni mies kääntyy ja kysyy pojalta:

-Mitä se sanoi. Onko se englantia?"

Nuoren poliisin vastaus on erittäin diplomaattinen.

-Taitaa olla hänen äidinkieltänsä."

Kun Kyläniemi kääntyy taas minua kohtaan, hänen poskensa punoittavat.

-Wassenaar, en tajua tästä sun touhusta nyt yhtään mitään. Eksä vittu ymmärrä, että kun ne tulee

hakemaan sut, että silloin vasta olet tosiaan pulassa?

Mies kääntyy kohti ovea ja univormupoika lähtee ulos. En ole kuitenkaan vielä valmis Kyläniemen kanssa. Nousen pöydästä ja ehdin hänen ja sisäoven väliin. Miehen pää on minun rintani korkeudella. Pelkääkö hän vai onko koko tämä juttu hänelle todellakin yhdentekevää? En todella osaa tulkita mitä harmaat silmät silmälasien takana kertovat.

-Teet ison virheen, pikku nilkki, valtavan ison virheen”, sanon ja laitan käteni hänen päänsä yli ovenkarmia vasten. Kyläniemi pitää nyt tuntea olevansa ikään kuin häkissä. ”Älä luulekaan, että pelkään teitä. Vaikka suljette mut loppu iäkseeni telkien taakse, ette saa minua nöyrytymään teidän edessänne. Olen nähnyt tätä maailmaa vähän enemmän kun Suomi, Pori ja Jorma Kyläniemi!”

9. Välirauha

Helmikuun jälkeen tilanne vaikuttaa rauhoittuvan. Itse en kuule enää yhtään mitään Satakunnankadulta ja vaikka Ulvilan surma pysyy säännöllisesti maakunnan- ja iltapäivälehdien lööpeissä, on selvä, että Joutsenlahden tutkinta on päättynyt umpikujaan.

Heinäkuun 12. päivänä kirjoitan Satakunnan Työssä otsikkolla "Liikkuva DNA -laboratorio":

Koko alkuvuoden ajan on Ulvilan surmaa käsitelty mediassa säännöllisesti. Kesäkuu kuitenkin vaihtui heinäkuuhun ilman että tutkijat pyysivät meidän huomiotamme. Eikö jutusta tai tutkimuksista voi enää sanoa mitään? Mielestäni kyllä voi. Itseäni pohdituttaa Porin poliisin käyttämät keinot.

Poliisin viimeisessä lehdistötilaisuudessa kerrottiin, että surmaaja vastaa psykopaatin kuvaa ja että DNA-testejä tehdään yhä. Surmaaja olisi siis mielipuoli, joka on toiminut äkillisesti ja epämääräisesti. No, kun tiedetään, että suuri osa suomalaisista muuttuu psykopaatiksi kahden oluen juomisen seurauksena, poliisin havainto on hyvin turha. Ja sitä paitsi, johtopäätös on täsmälleen vastakkainen tutkinnan alkuperäisen linjan kanssa. Tammi-helmikuun vaihteessahan meille paljastettiin, että Ulvilan verityö oli tarkasti suunniteltu homma! Lausunto sanoo siis vain sen, että Porin poliisin tutkimukset on heidän puolestaan suoritettu loppuun. Tuloksetta.

Ihmisten DNA-testaus jatkuu. Kuten voin itse todistaa. Helmikuussa kieltäydyin menemästä poliisiasemalle luovuttamaan DNA:tani. En halunnut poliisin tunkeutuvan yksityiselämäni sillä hämärällä perustelulla, että olisin todistaja jossakin. Vaadin silloin, että mikäli joku haluaa DNA:tani, minua tulee käsitellä murhasta epäiltyinä ja minulle tulee antaa murhasta epäillyn oikeudet, mm. asianajaja ja tulkauspalvelu. En joutunut odottamaan kuin pari viikkoa, kun ovikello soi ja poliisipartio plus siviiliasuinen ylikonstaapeli astuivat keittiöni. Olin valmis lähtemään mukaan. Eli murhasta epäiltyinä.

Porukan visiitin tarkoitus oli kuitenkin toinen.

Ylikonstaapeli näytti minulle muovikassin. Sellaisen muovikassin, jota , kuten olen Suomessa oppinut, ei kannata käyttää kadulla, koska silloin sinun epäillään olevan juoppo. Hämmästyttävän hetken ajan luulin, että kaveri tarjoaa minulle kossuaan. Sen sijaan poliisimies kaivoi eteeni vehkeen, joka hänen mukaansa "helpottaa sitä sinun ja meidän yhteistä ongelmaa". Muovikassi sisälsi liikkuvan DNA-laboratorion! "Ei sinun tarte lähteä mihinkään," mies sanoi ylpeänä, "Tämä ei vaadi kuin pari minuuttia. Olen tehnyt näitä jo parikymmentä tällä viikolla!" Tietysti kieltäydyin uudestaan testistä ja vaadin, että hän pidättäisi minut sääntöjen mukaisesti. "Sitä en voi tehdä", hän vastasi. "Mutta jos haluat hankaluuksia, ne tulevat hakemaan sinut". hän jatkoi. Pidätystä odotan edelleenkin.

Hiljattain kuitenkin säikähdin, kun luin DNA-testauksesta Satakunnan Kansasta. Jutulla ei ollut mitään tekemistä Ulvilan surman kanssa, vaan se koski viatonta harrastusta, sukututkimusta. Jutun mukaan DNA-testaus on suoritettava lääkärin tai terveydenhoitajan valvonassa. Porin poliisiasemalla testaus on ehkä suoritettu sääntöjen mukaisesti. Mutta silloin kotikeittiössäni ei ollut terveysturvallinen läsnä eikä ollut tulossakaan.

Eikö Ulvilan surman tutkinnassa tarvitse noudattaa DNA-testauksen perussääntöä?

Juuri päivää ennen kun kirjoitan tätä, Joutsenlahti tekee suurimman mokansa. Hän ottaa kiinni porilaisen julkkiksen, teatterimies Kai Tannerin. Tanner istuu kokonaisen viikon vankilassa. Tämän episodin jälkeen Joutsenlahti ilmoittaa, että tutkimuksesta uutisoidaan vain enää siinä tapauksessa kun on jotain ihan oikein uutta ilmoitettavaa ja/ tai kansalaisilta tarvitaan apua.

Syyskuun 27. päivänä kirjoitan Satakunnan Työssä otsikolla "Täydellinen rikos".

Ulvilan surmasta on pian vuosi. Juttu on ollut säännöllisesti mediassa. Nyt voi nostaa esiin kysymyksen, onko asian tutkiminen hyötynyt julkisuudesta.

Lehden lukijana pärjään hyvin ilman kalenteria. Joka kerta kun kuukausi vaihtuu toiseen, voin olla varma, että palstoille nousee Juha Joutsenlahti. Lukuisissa lehdistötilaisuuksissa tutkinnanjohtaja ei kuitenkaan ole kertonut paljon mitään. Yleisölle on näytetty kenkä ja veitsi ja yleisöä on kehoitettu ottamaan yhteyttä Joutsenlahteen, mikäli nämä todisteet näyttävät tutuilta. Koska moni suomalainen käyttää tämältyyppisiä kenkiä ja koska vuosikymmeniä vanha perunaveitsi on voinut kiertää jo pari kertaa ympäri koko Suomen ja kenties myös naapurimaat, Joutsenlahti sai runsaasti palautetta ja kertoi yleisölle seuraavassa lehdistötilaisuudessa palautetta olevan runsaasti...

Jutun uutisoinnista on syntynyt huhumylly, joka on loukannut jo monien yksityiselämää ja on tuonut syyttömän ihmisen vankilaan. Porin poliisin vihjepuhelimen myötä jokainen naapuri on tullut epäillyksi. Tällä tavalla huomio on viety pois ihan olennaisesta kysymyksestä: surmatyön motiivista.

Joutsenlahti sanoo olevansa yhä epävarma motiivista. Kuitenkin Jukka S. Lahtea ei löydetty pari vuorokautta surman jälkeen jostain metsäpolulta, vaan hänet murhattiin kotonaan kahden silmä- ja korvaparin ollessa todistajina. Uhrin ja tekijän taistelu on kestänyt viisi minuuttia. Tappelussa on käytetty ääntä, siellä on kysytty, uhattu ja huudettu. On aivan uskomatonta, että todistajille ei olisi jäänyt aavistustakaan teon motiivista.

Joskus hiljaisuus poliisin ja median puolelta on pakottanut rikollisen paljastamaan itsensä.

Vuonna 2000 Oder-joen rannalla surmattiin puolalainen Dariusz Janisewski. Poliisi luopui tutkimuksista puolen vuoden kuluttua. Mutta tämän syyskuun alussa puolalainen kirjailija Krystian Bala tuomittiin 25 vuodeksi vankilaan. Hän olisi tuomion mukaan murhannut Janisewskin ja kolme vuotta myöhemmin kirjoittanut sitä kirjan. Bala itse kieltää syyllisyytensä ja sanoo kirjansa perustuvan lehtijuttuihin ja tv-ohjelmiin. Hän on kuitenkin korostanut lähipiirissään, että häntä kiehtoo "täydellinen rikos". Viranomaiset epäilevät, että Bala itse on ottanut yhteyttä poliisiin ja antanut vihjeen kirjastaan.

Toinen tapaus tulee kotimaastani Hollannista. Vuonna 1988 maan suurimman kauppaketjun omistajan veli siepattiin. Yli vuoden ajan juttu oli lööpeissä ja tekijä lunasti valtavan määrän rahaa. Vihdoin poliisi luopui jutun tutkimisesta. Meni pari kuukautta ja sitten tekijä ilmoittautui ja näytti viranomaisille uhrin ruumiin. Mies oli saanut surmansa jo jutun toisena päivänä. Minkä takia nämä rikolliset ottivat itse yhteyttä poliisiin, vaikka heitä ei enää etsitty?

He olivat tehneet täydellisen rikoksen ja halusivat maailman myöntävän sen...

10. Tuota noin niin

Olen elänyt kaksi ja puoli vuotta siinä uskossa, että minulla ei ole enää ollut roolia murhatutkimuksessa. Kunnes torstaina 19. marraskuuta 2009 joku soittaa Ullalle.

-Mieheni on kyllä kotona, pieni hetki."

Ulla tuo minulle hänen puhelimensa.

-Joop Wassenaar puhelimessa."

-Tuota noin niin", miesääni änkyttää. "Tässä soitetaan Porin poliisiasemalta tuota noin niin tässä rikosylikonstaapeli Tapio Santaoja soittaa ja asia on minkä takia soitan teille tuota noin niin esimieheni on pyytänyt tuota..."

Minulla nousee hiki pintaan ja sydän paukkuu kurkussani. Olen jo melkein varma, että lapselleni on sattunut jotain.

-Tuota noin teidän puhelinnumeroanne on salakuunneltu ja tuota noin niin kun meillä on velvollisuus ilmoittaa teille asiasta tänään eli tuota sen takia nyt soitan."

-Siis hetkinen, aloitetaan nyt aivan alusta. Kenen puhelinta on salakuunneltu?"

-No tuota siis teidän..."

-Kenelle olet nyt soittamassa?"

-Tuota Joop Wassenaarille olen soittamassa. Sinähän olet Joop Wassenaar, eikä totta?"

-Olen kyllä Joop Wassenaar, mutta tämä ei ole minun puhelinnumeroni. Eli kenen puhelinnumeroa on salakuunneltu?"

-No kun tässä lukee, että tämä on sinun puhelinnumerosi mutta tuota noin niin, mä annan sulle mun esimiehen puhelinnumeron ja tuota että niin sinne voi soittaa ja kysyä lisää..."

-Odotapas. Nyt kerrot minulle ihan rauhassa, mistä on kyse. Milloin jonkun puhelinnumeroa on salakuunneltu ja minkä takia?"

-Tuota joulukuussa 2007, odota tuota niin mulla lukee tässä ne päivänmäärät lapulla mun edessä..."

-Minkä takia tätä puhelinnumeroa silloin salakuunneltiin?"

-No se oli se on tuota tuo Ulvilan surma oli silloin vielä..."

-Kuka on sinun esimies?"

-No se on vaikka se ei ole enää tuota..."

-Kuka on sinun esimiehesi?"

-Joutsenlahti, Juha Joutsenlahti. Hän oli silloin tuota noin tutkimusjohtaja ja ja nyt tässä on hänen numeronsa, jotta voit itse kysyä tuota kun minua tuota niin vain käskettiin ilmoittaa sinulle koska tuota noin tuo aika meni tänään just umpeen, että piti tuota noin ilmoittaa. Se on tuota niin niin lain mukaan, tuota..."

11. Aalto

Juha Joutsenlahti ei vastaa soittooni eikä viestiini, jonka jätän hänen vastaajaansa. Ulla soittaa entinen työtoveri Outokummun Poricopperissa. Sitten hän soittaa maakunnan päälehden Satakunnan Kansan rikostoimittajalle Harri Aallolle.

Toimittajalle salakuunteluasia on uusi juttu ja hän ilmoittaa kirjoittavansa siitä heti seuraavan päivän lehdessä. Puhelinkeskustelu muuttuu kuitenkin oudoksi silloin kun Aalto kysyy soittajan nimeä.

-Ulla Wassenaar."

Puhelimessa on tämän vastauksen jälkeen hetken hiljaista. Sitten Aalto kysyy:

-Oletko sukua Joop Wassenaarille?"

-Olen hänen vaimonsa."

En kuitenkaan kiinnitä sen enempää huomio Harri Aallon hiljaisuuteen. Uskon, että mies halusi vain tarkistaa onko maakunnassa todella joku toinen, jolla on Wassenaar sukunimi.

-Harri on oppinut jotain", sanon Ullalle ja nauran.

-Miten niin?"

-Aikanaan hän luuli, että Suomesta löytyy tuhansia Wassenaareja. Nyt hän ei ole uskoa korviaan kun hän tapaa naisen nimeltä Wassenaar."

Harrin ja minun suksemi menivät ristiin keväällä 2003. USA oli hyökännyt Irakiin ja olin Satakunnan Vihreiden eduskuntavaalipäällikkönä mukana järjestämässä mielenosoitusta sotaa vastaan Porin kauppakadulla. Harri soitti minulle ja halusi tietää oliko mielenosoitukselle pyydetty lupa Porin poliisilta.

Vastasin että kyllä, mutta Harri ei uskonut minua ja soitti poliisille. Sitten hän soitti minulle uudestaan ja haastatteli minua. Olisin halunnut haastattelun käsittelevän mielenosoitusta, mutta sen sijaan Harri kirjoitti lehdessään jutun, jossa keskipisteenä olivat minun nimeni ja passikuvani, minun vieraskansalaisuuteni ja eräs iskulause jota kannoin.

Tein Harrin jutusta rikosilmoituksen kunnianloukkauksesta, muun muassa sillä perusteella, että Joop Wassenaareja ei löydy kovin montaa kappaletta Suomesta. Rikosilmoitus ei johtanut oikeustoimiin, joten keväällä 2005 rikostoitittaja iski uudestaan ja väitti Satakunnan Kansassa, että minä olen "katkera maahanmuuttaja, joka on mustamaalannut suomalaisia Hollannin radiossa".

Ryhmä Kaukakuksesta Suomen kautta Etelä-Euroopaan matkustavia naisia pidätettiin itärajalta. Tämä niin sanottu "Georgialaisten naisten" -juttu synnytti suurta kohua, myös kansainvälisessä mediassa. Olin kirjeenvaihtajana käsitellyt sitä hollantilaisella radiokanavalla. Satakunnan Kansan mielipideosastolla "joku toinen Suomessa asuva hollantilainen" kirjoitti, että hän oli kuunnellut kyseistä ohjelmaa ja hän moittii sitä. Nautin viimeisestä sanasta kirjoittamalla asiasta Satakunnan Työssä, otsikolla "Nimi ja merkki".

Ylen ykkösellä onnitellaan päivänsankareita ja puhe päättyy näin: "Onnitellut myös muille, joilla on tänään merkkipäivä". Hieno, yksinkertainen ja merkittävä lohdutus niille, joiden nimeä ei löydy Suomen almanakasta.

Minulla ei ole nimipäivää ja sukunimeäni pahoinpidellään täällä monesti. Törmään joskus entisiin oppilaisiini, joilta ei ole jäänyt paljon mitään muuta mieleen kuin opettajan outo nimi. Joskus tuntuu siltä, että alaston viuhahdus kadulla herättäisi vähemmän huomioita kun nimeni.

Miten suomalaiset erottuvat toisistaan? Puhelinluettelosta, A:n alta, löytyy vaikkapa Aalto-nimisiä Huittisista kymmenkunta, Raumalta sata ja Porista kokonainen sivullinen! Maakunnan pääkaupungissa jo Aaltojen etunimissäkin joutuu eksyksiin. Esimerkiksi yhdistelmä Harri ja Aalto: siihen tarvitaan jo maininta ammatista, jotta selviäisi kummalle Harrille soitetaan.

Ihmettelin miksi Suomessa toimittajan kuva tulee juttuun mukaan kunnes sain selitykseksi, että ei ole mahdotonta, että esimerkiksi kaksi Harri Aaltoa kirjoittaa samassa lehdessä. En kuitenkaan

tajua tänä päivänäkään, että suomalaisessa lehdessä kirjoitetaan nimimerkillä. Nimi "Harri Aalto" jutun alla tarkoittaa valtakunnallisesti, että kirjoittajana voi olla tuhatkunta eri henkilöä. Minun tapauksessani, asia taas on sataprosenttisesti päinvastoin. Olen paitsi erinäköinen myös eriniminen kun suomalainen enkä voi siis mennä piiloon nimen taakse. Lapsikin ymmärtää tämän, mutta silti törmäsin pari vuotta sitten Satakunnan Kansan rikosjournalistiin.

Todennäköisesti kaverilla on jotain salattavaa, koska hän ei mainitse juttunsa alla, että hän on lehden oikeustoimittaja. Haluan kunnioittaa miehen herkkää asemaa ja annan hänelle sen takia piilonimen. Vaikkapa Harri Aallon.

Tämä Harri Aalto soitti minulle, koska osallistuin taannoin mielenosoitukseen ja hän halusi tietää, oliko tapahtumalle haettu poliisin lupa. Vastasin että kyllä, mutta Harri epäili minun valehtevan ja soitti itsekkin poliisille. Poliisin myönteinen vastaus ei tyydyttänyt häntä vaan kaveri soitti minulle uudestaan. Keskustelumme pyöri pitkälti sellaisen yksittäisen käsitteen kuin "huono maku" ympärillä.

Seuraavan aamun lehdessä huono maku olikin noussut rikokseksi ja minut leimattu rikolliseksi. Kaikki minusta oli saatavilla lukijoiden aamupalan vieressä: nimi, ikä, kansalaisuus. Vain kotiosoite puuttui... Ja että kenellekaan ei olisi jäänyt epäselväksi että juttussa oli kyse minusta, loppuun oli liitetty kuvani.

Juttu sotki pahasti yksityiselämäni. Sitä huolimatta SK:n rikostoimittaja kehtasi soittaa minulle viime viikolla uudestaan. Hän ei ilmoittanut olevansa oikeustoimittaja mutta olen varma, että kyseessä on sama mies, jolla Julkisen Sanan Neuvoston kotisivun mukaan "on velvollisuus harkita nimen julkaisemista jokaisessa yksittäistapauksessa". Eli kutsun häntä edelleenkin Harriksi ja Aalloksi

Tällä kertaa Harri epäili minua "Suomalaisten mustamaalamisesta Hollannin radiossa". Vastasin, että olin kotimaani radiossa siteerannut Helsingin Sanomia ja pyysin, että Harri hakee vahvistuksen Hollannista, mikäli hän taas epäilee minun valehtelevan. Mutta Harri halusi minusta taas haastattelun.

Olisitko sinä lukija suostunut siihen?

(Satakunnan Työ, 28.4.2005)

12. Vitsi

Harri Aalto kuitenkin tietää minusta paljon enemmän kuin itse koskaan olisin voinut kuvitella. Satakunnan Kansan rikostoimittaja paljastaa seuraavana aamuna lehdessään, että "toinen salakuuntelun kohteista on ollut töissä surmatun Jukka S. Lahden työpaikalla Luvata Pori Oy:ssä ja

toinen oli yksin poliisin seitsemästä epäilystä." Olen kuulunut kolme vuotta kestäneen tutkimuksen ajan niinkin pieneen kuin vain -mikäli Anneli Auer lasketaan mukana- 8 hengen porukkaan.

Niin sanottu telekuuntelu ja -valvontalupa haetaan 27.11.2007. Vaikuttaa siltä, että kun Tanner -fiaskon pöly oli laskenut tutkinnanjohtaja Joutsenlahti lähtee hyvällä mielellä uudelle harhapolulle. "Telekuuntelulla pyritään selvittämään puhelinkeskusteluja, jotka voisivat paljastaa Joop Wassenaarin olevan ko. teon takana", hän kirjoittaa Porin käräjäoikeudelle. "On syytä epäillä, että nyt tutkinnan uudelleen tiivistyessä Joop Wassenaar soittaa puheluja, joilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys murhan selvittämiseksi."

Luvan voimassaoloaika on 28.11.2007-27.12.2007. Mutta olen ollut epäiltynä murhasta ainakin 20.11.2008 saakka. Sillä Joutsenlahti kirjoittaa tuolloin, että "poliisi jatkaa Wassenaarin osuuden esitutkintaa, minkä vuoksi häneen kohdistunutta telekuuntelua ei vielä voida paljastaa (hänelle). Poliisi pyytää lykkäämään epäilylle ilmoittamista toistaiseksi, kahdella vuodella eteenpäin 28.11.2010 saakka."

Jo heti esitutkinnan alussa Joutsenlahti sekoittaa pahasti pari perusasiaa. "Joop Wassenaarin vaimo", hän selittää käräjäoikeudelle, "Ulla Wassenaar on työskennellyt Outokummulla/ Luvatassa Jukka S. Lahden työkaverina vuodesta 1987." Ulla on todella työskennellyt tuosta lähtien, mutta Lahti tuli Poriin vasta 2000 -luvun alussa. Lahti on Ullan lyhytaikainen esimies. Vaikka Ulla irtisanottiin Outokummun Poricopperista 2005, hänet pyydettiin sinne keväällä 2006 takaisin pari kuukaudeksi. Lahden alaisena Ulla teki tietääkseni käännöstyötä.

En tiedä Lahdesta paljon mitään. Hän oli suht uusi kasvo firmassa. Muistan, että Ulla kertoi miehen olleen läsnä irtisanottaville järjestetyssä tilaisuudessa. Eli todennäköisesti Lahti oli tullut firmaan paljon kohua aiheuttaneen joukko-irtisanomisen merkeissä. Vaikka Lahti oli siis mukana irtisanomisprosessissa Ullalla ei ollut suhtautunut kielteisesti häneen. Oikeastaan ainoa mitä hän on henkilökohtaisella tasolla kertonut Lahdesta on se, että miehellä oli toinen jalka lyhyempi kuin toinen.

"Ulla Wassenaar ja Lahti olivat henkilöstöjohtaja Mikko Juuselan mukaan viihtyneet hyvin toistensa seurassa ja olivat usein olleet Lahden huoneessa kahdestaan." Tuskin Ullalla "keikka" -työntekijänä on ollut silloin omaa työhuonetta... "Ulla Wassenaarin työsopimuksen viimeisenä päivänä Jukka S. Lahti oli tilannut huoneeseensa pullakahvit kolmelle ja Lahti oli pyytänyt henkilöstöjohtajan huoneeseensa pyytäen tätä palkkaamaan Ulla Wassenaarin vakituiseen työhön. Henkilöstöjohtaja on kieltäytynyt, kun ei ole töitä. Ulla Wassenaar on ollut ainut, jonka Lahti tällä tavalla on halunnut töihin. Herää kysymys, miksi?" Niin herää... Olin kesällä 2001 seurustellut Ullan kanssa pari kuukautta kun hän näytti minulle työpaikkaansa. Työn alla oli ranskankielisen asiakirjan suomennos. Ulla selitti, että käännöshommalla oli kiire. Hetken kuluttua olin Outokumpu

Poricopperin palkaton kielenkääntäjä.

"Tämän jälkeen lokakuuhun 2006 asti Ulla Wassenaar on soittanut kuukausittain henkilöstöjohtajalle kysellen työpaikkaa." Entisiin työkavereihin Ulla on irtisanomisen jälkeen kyllä ottanut yhteyttä. En tiedä onko hän soittanut henkilöstöjohtaja Mikko Juuselalle. Sen kuitenkin tiedän, että keskustelut eivät ole olleet suullisia työhakemuksia. Olen useita kertoja ollut läsnä kun hän soitti entiselle esimiehelleen Allan Savolalle ja keskustelun sävy oli niin täynnä surua, että on oikein törkeätä väittää, että Ullan prioriteetti olisi silloin ollut päästä Luvataan takaisin.

Kuten aiemmin jo todettu, Ulla ei kotona puhunut Lahdesta muuta kuin, että miehellä oli jalkavamma. Lyhyen työsuhteen kohtalo ratkaisi minun mielestäni Ullan epähalua sitä kohtaan. Muistan kun hänen ex-miehensä kysyi häneltä, haluaako hän jatkaa Lahden alaisena ja Ulla kielsi sen. Edellisen syksyn irtisanominen oli jättänyt tosi pahan maun Ullalle ja Outokumpu Poricopper/Luvatan kohtalo oli kesällä 2006 erittäin epävarma eli hän epäili uuden työsopimuksen muodostuvan aika lyhyeksi. Kun ei meillä kotona puhuttu paljon mitään Lahdesta, sama tilanne oli Ulvilassa. Kuulustelussa 11.6.2008 Lahden leski Auer toteaa kysymykseen mainitsiko hänen puolisonsa koskaan hänelle Ulla ja Joop Wassenaarin nimeä: "Nämä nimet eivät sano minulle mitään".

Kyse ei ole mistään muusta kuin työpaikkajuruista. Outokummun Poricopper/Luvata on aika iso työnantaja Porissa, ja konttoriväki on hyvin naisvaltaista. Minulle on jäänyt sellainen muistikuva, että tiedän Ullan työtovereista kaiken, vaikka en koskaan tavannut heitä. Paha maku on jäänyt tavasta, millä minua katsottiin. Muistan kun eilisen päivän kuinka Ulla ja minä vietimme kesällä 2001 ensimmäistä yhteistä Pori Jazzia. Festivaali pidettiin silloin vielä Kirjurinluodon pikkuareenalla ja keskellä ihmisjoukkoa eräs nainen yhtäkkiä huusi: "Voi Ulla, ku se on komee, tuo sun hollantilainen!" Tämä Ullan kollega ei ollut edes juovuksissa...

Työpaikkaromanssi on niin halpa veto, että oikeastaan huolestuttaa kuinka välipitämätön poliisi on uhrin ja omaisien kunnian kohdalla. Esimies ei voi viihtyä naisalaisen kanssa, koska tämä on fiksu tai hänellä on hyvä huumoritaju, vaan sänkyyn ne haluavat. Eikä kysytä heidän lähipiiristä, ovatko he tyytymättömiä omasta parisuhdesta. Minulla ei ole ollut koskaan syytä epäillä, että Ulla olisi epäuskollinen. Eikä minulla ole syytä olla mustasukkainen suomalaista miestä kohtaan.

Joutsenlahti lähtee mustasukkaisuudenpolulle todella heikolla perusteella kun hän toteaa, että "mustasukkaisuutta Joopin taholta voisi olla, koska perheväkivalta lienee suurelta osin mustasukkaisuuden synnyttämää." Nimen omaan tätä harkiten komisarion olisi pitänyt muistaa, että melkein aina silloin kuin puukko heiluu Suomessa ja joku kuolee, kyse on juuri perheväkivallasta!

Motiiveista minua askarruttaa myös se mahdollinen motiivi, se joka jää Joutsenlahden tutkinnassa kokonaan pois: poliittinen. Mikäli poliisi epäilee, että minua olisi ottanut sen verran päähän, että

murtauduin asuntoon ja puukotin isännän kuoliaaksi ja emännän sairaalakuntoon, minkä takia motiivini ei olisi voinut olla Ullan -sekä 200 muiden!- potkut edellisenä syksynä? Onhan minulla kolmekymmentä vuotta kestänyt ura kansalaisaktivistina sekä Hollannissa, että Suomessa. Olen monesti julkisuudessa todennut, että hyväksyn väkivallan silloin kuin se on poliittista väkivaltaa. Mikäli poliisi on nähnyt kerran vaivaa salakuunnella -myös hollanninkielisiä- puhelinsoittojani, mikseivät he sitten tarkistaneet samalla, mitä olen kansainvälisessä mediassa kirjoittanut, eli myös Outokummun joukkoirtisanomisesta?

Outokumpu Poricopperin kohtalosta olen kirjoittanut myös Satakunnan Työssä, heti Ullan irtisanomisen jälkeen, otsikolla "Kaksi vitsiä".

Kävin pari vuotta sitten Outokummun Poricopperin uudenvuoden tilaisuudessa. Ilta palautti mieleeni ensimmäisen opiskelupäiväni Amsterdamin yliopistossa.

Silloin vuonna 1977 meidät toivotettiin tervetulleiksi humanistiseen tiedekuntaan pienellä puheella: "Onneksi olkoon, valitsitte oikean tien elämään. Toiset opiskelevat insinööreiksi ja joutuvat umpikujaan. Insinöörit ovat koneita, jotka rakentavat koneita. Valtaosa insinöörien keksinnöistä on täysin turhia. Ja tuhoavia. Insinöörit ja heidän koneensa tuhoavat ihmiskunnan mikäli ei Jumala itse tai humanistit estä sitä."

Voi miten 1970-luvulla sai vielä kuulla totuuksia! Ainakaan Suomesta ei löydy Jumalaa eikä tarpeeksi humanisteja. Maamme on edelleen insinöörien armottoman vallan alla. Poricopperin juhla oli siitä synkeä esimerkki. Illan huippuhetkenä toimitusjohtaja löysi mikrofonin edestään, veti kravattinsa vinoon ja hymyn huulilleen.

"Hyvät naiset ja herrat. Nyt kerron kaksi vitsiä." En muista niitä, mutta yllättyneenä taputin mukana kun vitsit oli kerrottu. Olipa odottamaton ja hauska avaus! Seuraavaksi jäin sitten odottamaan miehen varsinaista puheenvuoroa. Sitä ei tullut. Kaveri nostatti vain maljan, hänen näkemyksensä yhtiön tulevaisuudesta jäi kahden vitsin mittaiseksi...

Mikä mättää Suomessa? Entinen vihainen nuori mies Dan Steinbock "pakeni" vuonna 1986 New Yorkiin ja toimii nykyisin Columbia Universityssä opettajana. "Suomi on täysin teknologiasuuntautunut maa", Steinbock toteaa Move On! -lehdessä. "Koulutusjärjestelmä on rakennettu insinööriosaamisen varaan. Koulutus palvelee mennyttä maailmaa. Teknologia on nykypäivänä kaikkien omaksuttavissa. Tämä koettiin Yhdysvalloissa ja länsi-Euroopassa karvaasti jo 80-luvulla."

"Nokia pelasti Suomen pahimmasta lamasta, mutta se tie on kuljettu loppuun. Suomi ei ole pystynyt houkuttelemaan maahan ulkomaisia yrityksiä, ulkomaista osaamista ja työvoimaa tai luomaan omillaan pärjääviä uusia yrityksiä. Asioita ei helpota, että kysymys on hyvin syvällisistä kulttuuriin ja historiaan liittyvistä asioista ja asenteista. Suurin virhe on kuvitella, että asioita voitaisiin

korjata pikkuhiljaa, yksi kerrallaan. Tarvitaan todella radikaaleja muutoksia."

Kivuliaita ja radikaaleja muutoksia. Kukaan ei taida muistaa, että Hollannissakin rakennettiin joskus laivoja. Vuonna 1979 lopetettiin Amsterdamin ja Rotterdamin telakat, yhden vuoden sisällä. Päätös vei yli 50 000 työpaikkaa. Tuska oli hirveä, mutta särky ei kestänyt pitkään. Ihmiset eivät ajautuneet epävarmuuteen ja tulivat työmarkkinoille silloin kun ne vielä vetivät. Äkillinen päätös osoittautui rohkeaksi päätöksi.

Samanlainen rohkeus pitäisi löytyä Poricopperin johdosta. Kyse ei ole enää sitä, ajetaanko tehdas kokonaan alas vaan milloin se ajetaan kokonaan alas. Syynä yli tuhannen poricopperilaisen vuosia kestävään tuskaan ei ole ollut kuparin hinta, vaan johdon saamattomuus...

(Satakunnan Työ, 29.9.2005)

13. Sukellus

Joutsenlahti ei pysykään kauaa mustasukkaisuuslinjalla. Aika nopeasti komisarion lattauneesta tekstistä tulee esiin se "psykopaatti", mistä hän kertoo lehdistölle kesällä 2007.

"Joop Wassenaar on ollut tapahtuma-aikaan Porissa", esitutkinnassa lukee. "Vanhempi rikoskonstaapeli Kyläniemi on puhutellut Joop Wassenaaria 1.12.2006 Merimiehenkadulla Reposaassa, minne Wassenaarit olivat kuukautta aiemmin muuttaneet. Joop Wassenaar oli sanonut Kyläniemelle olleensa Ulvilassa, mutta missä mielessä hän niin sanoi, ei ole tiedossa. Ulla oli ollut kotona myös ja vihaisella päällä. Hän oli kehunut Jukka S. Lahtea. Kyläniemi tarkasti Ullan auton, hän ei löytänyt viitteitä verestä eikä Joopilla ollut näkyviä vammoja käsissään. Pariskunta oli hankalasti käsiteltävä. Joop Wassenaar ei ole tuolloin eikä myöhemminkään suostunut antamaan poliisille DNA -näytettä."

Joutsenlahti on siis unohtanut milloin hän on itse keksinyt DNA -näytteen ja menee myös pahasti ylikierroksille siinä missä minun tuntomerkkini sopivat yhteen Anneli Auerin kuvaileman ulkopuolisen murhamiehen ulkonäön kanssa. "Joop Wassenaar on 194 cm pitkä. Anneli Auerin antamien tuntomerkkien mukaan tekijä on pitkä, "todella iso", ja pukeutunut tummiin vaatteisiin. Joop Wassenaar ei ole kuitenkaan tukeva ja vatsakas, joksi Auer on kuvaillut tekijää. Joop Wassenaarin olisi ollut helppo tukevoittaa vatsaansa laittamalla esimerkiksi takin taskuihin jotain. Wassenaar myös pukeutui usein tummiin vaatteisiin."

Eräässä monissa lehdistötilaisuutoissa Joutsenlahti selittää kuinka Ulvilan murhamies on pitänyt nähdä aika lailla vaivaa päästääkseen Lahden asuntoon. Sen jälkeen kun kaveri on rikkonut terassioven ikkunan, hän pitää nostaa itsensä terassituolin päälle, jotta hän voi astua ikkunan läpi sisään. Nyt Joutsenlahti vaatti yleisöä ostamaan tarinan, että minä olisin tukevoittanut vatsaani

laittamalla takin taskuihin vaikkapa päiväpeiton tai kilon kopiopaperia ja saanut nämä pari lisäkiloa plus lähes kaksimetrisen kroppani terassituolin päälle ja suhtpienen ikkunan läpi...

Joutsenlahti on pyrkinyt eduskuntaan Kokoomuksen ehdokkaana. Ex-komisarion poliittinen unelma saattaa olla puhdas poliisivaltio. DNA -näytteen kotikeittiössä antamisesta kieltäytyminen ei kuitenkaan edes Joutsenlahden poliisivaltiossa riitä epäillä jonkun syyllisyyttä surmaan. Siihen tarvitaan tukevampaa kamaa. Kuten "itsetuhoinen ja väkivaltainen käyttäytyminen." Sitä varten Joutsenlahti on sukeltanut minun henkilökohtaiseen historiaani.

"Aikavälillä 1.11.2003-31.10.2006 Joop Wassenaarista on tehty poliisin hätäkeskukseen kuusi ilmoitusta, jotka ovat koskeneet Joop Wassenaarin itsetuhoaikeita tai Ulla Wassenaariin kohdistunutta väkivaltaa."

"31.10.2006 klo 16.31 soitti Ulla Wassenaar hätäkeskukseen ja ilmoitti miehen hakkavan häntä. Ovat kahdestaan kotona Uniluodonkadulla. Klo 16.36 soitti uudestaan ja kertoi haluavansa tehdä rikosilmoituksen ja halusi kyydin turvakotiin. Turvakodissa Ulla oli kertonut miehen puristaneen häntä kurkusta ja tuhonneen tunnepitoisia valokuvia sekä heitelleen esineitä. Ulla lähti klo 04 aikaan turvakodista kohti kotia. Ulla kertoi, ettei heillä ole kuin toisensa eli sosiaalista tukiverkostoa parilla ei ole ja siksi pinna kiristyy, kun ollaan 24 tuntia yhdessä saman katon alla. Ulla haukkui tällä reissulla turvakotityöntekijälle mm. Outokummun johtavassa asemassa olevia henkilöitä."

"21.10.2006 klo 09.08 soitettiin Häkeen Joopin numerosta ja kerrottiin Ullan kadonneen Uniluodonkadulta. Poliisit Jouni Rinne ja Niko Virtanen ilmoittivat löytäneensä Ullan klo 10.03 ja kaikki päällisin puolin ok heidän mielestään."

Sen verran listan loppupuolelta. Sarjan alku on kuitenkin väärin päivitetty. Sillä siitä puuttuu aivan ensimmäinen kerta kun jouduin tekemisiin suomalaisen poliisin kanssa.

En muista tarkkaan oliko vuosi 2002 tai 2003. Ajankohta saattoi olla kesällä tai alkusyksyllä, oli joka tapauksessa aurinkoinen lauantaipäivä. Pihlavan Halssin asunnossa riitelen Ullan kanssa ja Ulla soittaa isälleen. Tämä tulee, mutta poliisin partion seurassa. Joudun ensimmäistä kertaa elämässäni "Musta maijan" koirankoppiin. Istun pari tuntia Porin poliisiaseman sellissä ennen kuin Porin poliisin sosiaalityöntekijä Raija Suominen ottaa minut vastaan ja kutsuu myös Ullan käymään.

-Mitä te teette yleensä lauantaisin," Raija kysyy. "Millainen teidän viikonloppunne on?"

-Luemme sängyssä sanomalehtiä", Ulla vastaa.

-Ulla alkaa soitella ex-miehelleen", sanon. "Hän haluaa, että hänen poikansa tulisi käymään."

-Minulla on ala-aste-ikäinen lapsi," Ulla sanoo. "Hän asuu isänsä luona Porin keskustassa, koska se on lähellä pojan koulua."

-Ja viikonloppuna hän käy sitten teillä..."

-Hänen peräänsä soitetaan kunnes hän käy ja sitten kun hän tulee hänen peräänsä soitetaan milloin hän palaa kotiin...", sanon ja katson kuinka hämmähäkki kiipeilee huoneen seinillä.

-Joop ei halua, että hän käy meillä", Ulla sanoo. "Tai siltä minusta tuntuu..."

-Haluan että hän käy, mutta haluan että se käynti on sovittu etukäteen ja että hän olisi meillä sitten ihan oikeasti ja kaikessa rauhassa..."

-Se on hankalaa", Ulla sanoo hiljaisella äänellä.

-Se on mahdoton, koska ex-miehen lisäksi pojan arkeen sotkeavat hänen isovanhemmat sekä hänen tädinsä. He uskovat, että poika on heidän. Se tekee...", sanon ja nostan kädet. "En jaksa katsoa kuinka Ulla kärsii siitä. Samaa pappa, joka soitti teidät ja pyysi poliisipartiolta karkuttaa minua Suomesta, on jo kerran lähettänyt tyttärensä pölötaloon..."

"Se oli... Mä ajattelin, että se oli minun ex-miehen vitsi, kun ambulanssi tuli ja vei minut Harjavaltaan...", Ulla muistaa.

"Väinö Nordlund on tunnevarmainen insinööri, joka luulee, että ihmisten ongelmat hoidetaan nappilla. Jätkä täyttää kohta satakaksikymmentä vuotta, mutta ei osa vain myönnä itsellesi eikä muille, että hän on itse syyllinen Ullan ongelmiin..."

"Tämä Nordlund on sinun isäsi?"

"Perhe ei ole koskaan hyväksynyt avioeroani."

"Ullan lapseton vanhempi sisko on sanonut minulle päin naamaan, että en kuule heidän ydinperheeseen enkä tule koskaan kuulemaan."

-Sinulla ei ole pojan isän kanssa selkeitä sääntöjä?"

-Se on hankalaa", Ulla toistaa. "Matka Porista Pihlavaan on pitkä..."

-Bussi ajaa joka puolen tunnin välein...", keskeytän hänet.

-Olet edelleen erittäin kiihtynyt, Joop," Raija sanoo ja katsoo minua silmiin. "Haluaisin nyt ihan rauhassa keskustella. Meillä ei ole mitään kiirettä."

Hän on pieni, tummatukainen nainen. Äänen sävy ei ole tiukka. Silmät, jossa on naurun alkua. Olen otettu koska Suomessa on niin harvinaista, että joku, joka oli minulle tunti sitten vielä täysin tuntematon, kutsuu minua nyt etunimellä.

Tuskamme ei rajoitu siihen, että Ullalla on ikävä poikaansa. Minullakin on lapsia. Kaksi poikaa. He ovat vielä Ullan poikaa nuorempia. Ja he käyvät meillä vielä harvemmin. Syksyllä 2003 vanhempi täyttää seitsemän vuotta, nuorempi kolme. He asuvat äitinsä luona Urjalassa Nuutajärvellä, sata kilometriä Porista.

Vanhempi tulee suurin piirtein kerran kuukaudessa meillä käymään. Haen hänet perjantaina bussilla ja vien hänet sunnuntaina bussilla takaisin. Bussimatka vaatii perjantaina viisi ja sunnuntaina seitsemän tuntia. Poika nauttii siitä.

Myös kerran kuukaudessa käyn Nuutajärvellä katsomassa myös nuorinta poikaani. Matka vaatii kaksi vuorokautta. Saavun toisen päivän iltapäivällä ja leikin poikien kanssa kunnes he menevät nukkumaan. Nukun itse viereisessä talossa, jota poikien äiti käyttää varastona. Vien seuraavana aamuna vanhimman kouluun ja vietän päivän nuorimman kanssa. Illan suussa kun heidän äitinsä palaa työpaikaltaan kotiin, kävelen kymmenen kilometriä bussipysäkillä Urjalassa.

Asiaa helpottaisi tietysti mikäli Ulla voisi ajaa, mutta poikien äiti ei halua Ullan osallistuvan "hänen lastensa kasvatukseen", kuten hän kutsuu tilannetta. Samasta syystä hän kieltää nuorimpaa poikaa tulemasta meille. Koululomalla vanhin lapsi ei ole Porissa pitempää jaksoa vaikka silloin olisi aikaa. Hänen äidinsä on sitä mieltä, että "loma on perheen aikaa. Olen työssäkäyvä yksinhuoltaja enkä näe lapsiani tarpeeksi arjessa." Joulun vietän ilman lasta, koko heinäkuun he ovat äitinsä kanssa mökillä.

Tällä tavalla Joutsenlahti kirjoittaa:

"01.11.2003 Ulla Wassenaar on ottanut yhteyttä poliisin hätäkeskukseen ja ilmoittanut saaneensa Joopilta tekstiviestin, missä Joop oli jotenkin uhannut itseään. Ullan mukaan Joop oli ottanut viinaa ja lääkkeitä. Ulla antoi Joopin tuntomerkit: pituus 194 cm, laiha, kokomustiin pukeutunut, musta lierihattu."

Äitini lähettää minulle kerran kuukaudessa hollantilaisen sanomalehden. Luen aamulla artikkelia venäläisestä runoilijasta Boris Ryzjisista. Ryzji teki nuorena miehenä itsemurhan ja jätti pojalleen kauniin runon:

Silloin kun tulen takaisin Hollannista, annan sinulle Legon
Ja sitten rakenemme yhdessä loistavan kartanon.
Vuosia ja ihmisiä voit saada palamaan ja myös
Rakkauden, mitäs minä sanoisin, on vielä niin paljon jäljellä.
Minä lähdin ikuisesti, mutta minä tulen takaisin ja sitten
Matkustan sinun kanssa aurinkoon ja merelle.

Olen aina haaveillut tekeväni matkan synnyinmaahani poikieni kanssa. Todellisuudessa en kuitenkaan edes Suomessa näe poikiani kovin usein. Runo saa minut lapsettomana lauantaiaamuna todella matalaksi ja lähden kävelemään.

En ole juonut ja aspiriinit ovat vain taskussa, mutta jostakin syystä tunnen surua ja vihaa Ullaa kohtaan ja lähetän hänelle tekstiviestin mihin kirjoitan, että se on minun viimeiseni. Otan kännykkäni mukaan, mutta en vastaa Ullan soittoihin.

Kävelen Halssista Yyterin kautta Mäntyluotoon ja sitten takaisin Pihlavaan. Päivä on erittäin sumuinen mutta suhteellisen lämmin. Välillä sataa oikein paljon vettä. Juon kahvia Mäntyluodon

baarissa. Yyterin ala-asteen lähellä jätän polun ja istuskelen metsässä.

Myöhään iltapäivällä olen lähestymässä Pihlavan Kaunismäkeä kun auto ajaa minun viereeni ja miesääni kysyy olenko Joop Wassenaar. Miehen vieressä istuu Ulla.

-Olen Porin poliisista. Vaimosi soitti meille koska hän oli huolissaan sinusta."

Ulla astuu autosta ulos ja mies ajaa pois. Kotona luen Ullalle Boris Ryzjin runon.

14. Harjavalta

"12.09.2004", esitutkinta jatkuu "Ulla Wassenaar ilmoitti poliisin hätäkeskukseen, että Joop on yrittänyt kuristaa itsensä Uniluodonkadun asunnossa. Paikalle poliisit ja Joop toimitettiin terveyskeskukseen, mistä edelleen Harjavallan sairaalaan arvioitavaksi. Päike -lapussa kommentti: Tyyppinä arvaamaton tämä Wassenaar Joop."

Päivä on sunnuntai ja olen maannut vuorokauden sängyssä syömättä ja puhumatta Ullalle sanaakaan. Olen pyytänyt häneltä kynää ja paperia ja kirjoittanut hänelle, että tästä lähtien en enää puhu kenellekkään vaan kirjoitan. Luen saksalaisen Luise Rinserin kirjaa. Kirjassa nainen odottaa viimeistä kertaa entiseen rakastajaansa, ennen kuin hän muuttaa pysyvästi Englantiin.

Jossain vaiheessa iltapäivällä olen Ullan kanssa eteisessä ja raivostun. Minulla on aamutakki päällä, jossa on vyö. Laitan vyön niskani ympärille ja heitän itseni lattialle. Teeskentelen että olen tajuton. Ulla soittaa hätänumeroon ja hetken kuluttua avaan silmäni. Raivo ei häviä, vaan kun pihalle ilmestyy ambulanssimiehistö huudan, että "ampukaa minua". Ambulanssi lähtee ja poliisi tulee.

Raivo pysyy myös poliisikyydin aikana. Istuessani "Musta maijan" koirakopissa irrotan kengästäni nauhat huutaen, että "kun ihminen joutuu pidättäväksi, häneltä pitää ottaa kaikki pois, jotta hän ei voi vahingottaa itseään. Ettekö te opi sitä Suomessa?" Porin terveyskeskuksessa nousen ulos autosta ja huudan: "Dead man walking!" ikään kuin olisin saanut kuolemantuomion USA:ssa.

Istun huoneessa, missä myös pikkutyttö saa ensiapua. Hän katsoo minua isoilla silmillä kun istun tuolissa, poliisit univormussa minut takanani. Lääkäri on Anna Routama-Paana. Nuori nainen, valkoinen poninhäntä, vihreät vihaiset silmät. Jostain syystä hän uskoo, että olen juovuksissa. Joudun puhaltamaan alkomittariin ja odottamaan. Odotan peräti viisi tuntia.

Odottaminen saa myös Ullan raivostumaan. Hän soittaa Hollantiin eräälle kaverilleni, koska poliisit eivät halua, että itse soitan. Pikkuhiljaa ymmärrän, etten pääse enää kotiin vaan olen joutumassa mielisairaalaan. Olen tyrmistynyt. Lääkäri ei vaikuta millään tavalla psykiatrilta tai edes psykologilta, hän hoitaa pikkutytön palovammaa sekä monien muiden potilaiden fyysisiä vaivoja.

Silti hän on ainoa, joka tarkistaa oloani.

-Onko sinulla vielä päänsärkyä", hän kysyy ja katsoo minua vihaisilla vihreillä silmillään.

-Ei minulla ole ollut päänsärkyä", vastaan hänelle. "Se oli joku toinen potilas. Täällä on aikamoinen

ruuhka."

-Aiotko vielä tehdä itsemurhan", hän kysyy.

-En tiedä", vastaan hänelle. "Täytyy miettiä."

Seuraan häntä hänen toimistoonsa, missä hän naputtelee raporttiaan tietokoneeseensa. Hänen mukaansa olen "yrittänyt tehdä itsemurhan ja ampua ambulanssimiehet. (...) Selvää psykoottisuutta ei tule esiin, mutta toisaalta hän skarppaa selvästi, eikä juuri mistään suostu tässä puhumaan".

-Etkö nyt näe", kysyn häneltä, "että tämä saa nyt aivan liian suuret mittasuhteet? Et voi tosiaan lähettää ihmistä joka ei ole psykoottinen, pölötaloon!"

-Se on minä, joka päättää mitä täällä tapahtuu", hän sanoo. "Ja nyt poistut välittömästi tästä toimistosta!"

Saapuessani Harjavallan sairaalan suljetulle osastolle minua haastattelee ensimmäinen kunnan psykiatri, lääkäri Kimmo Vattulainen. "Ikäisensä oloinen mies, syntyperältään hollantilainen, joskin puhuu sujuvasti Suomea," hän kirjoittaa raportissaan. "Puheen sisällöstä ei tule esille mitään selvää depressiivisyyttä. Mitään erityisesti psykoottisuuteen viittaavaa ei tule esille."

Ulla haluaa myös jäädä yöksi, mutta talon säännöt eivät salli sitä. Hän joutuu jättämään minut täysin yksin ja ottamaan taksin Mäntyluotoon. Odottaessamme hänen taksiaan istumme yhteistiloissa. Minulta kysytään onko nälkä ja yhtäkkiä huomaan, että olen uupunut. Olen syömässä pientä iltapalaa kun Ulla joutuu lähtemään.

-Pärjäätkö, rakas?

-Pärjään, rakas. Olen huomenna illalla kotona."

Episodi ei todellakaan kestä kauempaa kun vuorokauden. Aika onkin suurin haaste. Ei ole mitään tekemistä. Päivän rutiinit ovat minimaalisia. Aamulla porukka syö aamupalaa ja saa lääkkeitä, jossain vaiheessa tarjotaan lämmin ateria ja epäilen, että iltapala sisältää täsmälleen samaa kuin aamiainen, myös samat lääkkeet.

Varsinkin aamupäivä on yhtä kärsimystä. En jaksa katsoa telkkaria, ei ole mitään lukemista. Päivän sanomalehti kiertää todennäköisesti kaikki muut osastot ennen kuin se saapuu meille pähkähulluille. En puhu muiden potilaiden kanssa. Osa heistä katsoo telkkaria, osa kävelee taukoamatta edes takaisin osaston ympäri.

Hurjin muisto, joka minulle jää tästä instituutiosta on partaveitsitapaus. Haluan aamulla käydä suihkussa mutta kun minulla on tapaa ajaa partani suihkun alla eikä täällä saa varmaankaan tehdä sellaista. Aina kuitenkin voi kokeilla. Henkilöstö istuu toimistotiloissa.

-Onko teillä kertakäyttöistä partaveistä. Haluaisin käydä suihkussa."

Hoitajalla on hyvä päivä.

-Kyllä löytyy", hän vastaa ja antaa sen minulle kysymättä mitään. Näin itsetuho potilas menee

partaveitsen kanssa täysin vartioimatta suihkuun...

Iltapäivällä en jaksa enää ja kysyn hoitohenkilökunnalta saanko mennä ulos lenkille. Saan mutta en yksin, joten sairaanhoitaja Eero Pohjola lähtee mukaani. Hän raportoi jälkikäteen: "Potilas kertoo asiallisesti ja järjestäytyneesti asioista. Näkee tilanteen jossain määrin kiusallisena ja tapahtumien saaneen hieman liian suuret mittasuhteet. Vertaa suomalaista ja hollantilaista hoitoon-toimittamiskäytäntöä."

Eero on fiksunäköinen nuori mies, pieni parta ja kirkaan siniset silmät. Hän oikeastaan innostaa keskusteluun. Istumme penkillä auringossa ja hän kysyy:

-Eikö ole niin, että te hollantilaiset katsotte itsemurhaa hiukan eri tavoin kun täällä, eikö niin?"

-Niin katsomme."

-Jos sä ihan oikeasti rupeaisit tekemään itsemurhaa, tekisit sen varmasti kotimaassasi, eikö niin?" - Ostaisin lentolipun ja asia olisi selvä", sanon ja Eero nauraa.

Eero kutsuu Ullan käymään ja suosittelee meille pariterapiaa.

-Vaikka Joop ei ole syntynyt Afrikassa vaan Keski-Euroopassa on teillä kuitenkin parisuhteessa tekemistä kulttuurierojen kanssa", hän selittää Ullalle. "Esimerkiksi itsemurha. Joop sisäistää hollantilaisena tuo sanan hiukan helpommin kuin me suomalaiset."

-Olen joskus nähnyt tv -ohjelman", sanon, "missä Argentiinalainen lääkäri esitteli kuinka hän on perustunut Helsingissä monikulttuuriseen pariterapiaan. Se olisi meille sopiva!"

-Kai Kela korvaisi meille matkankustannukset mikäli joudumme käymään siellä useammin?" Ulla miettii.

-Otan minun puolestani yhteyttä perheterapeutti Ritva Riihimaan. Hän käy säännöllisesti Porin psykiatrian poliklinikalla. Hänen kanssaan voitte keskustella siitä Helsingissä käynnistä, joka olisi minun mielestäni loistava mahdollisuus teille."

15. Uni

Ritva Riihimaan seuraava vapaa aika Porissa on vasta lokakuun puolivälissä. Psykiatrian poliklinikka sijaitsee vielä Isolinnankadulla. Käyn ohimennen kansliassa.

-Hei!"

-Hei. Minulla olisi sellainen pyyntö, että... Onko täällä joku, joka tietäisi enemmän monikulttuurisesta pariterapiasta?"

-Siis moni mistä?"

-Monikulttuurisesta paritera... No, onko täällä joku, jonkun kanssa voisin jutella siitä nyt?"

-Onko sinulla sovittu aika?"

-No, itse asiassa minulla on lokakuun 15. päivänä, mutta..."

-Voit sitten silloin jutella..."

-Mutta kun ajattelin, että olen vain etsimässä jotakin keinoa... Helsingissä on mahdollisuus saada monikulttuurista pariterapiaa, olen tarkistanut tiedot jo internetissä, ja nyt tarvitsen jonkun tästä talosta joka vaikka soittaisi sinne, että saataisiin asiaan vauhtia."

Mutta toinen vaikenee.

-Ettekö ole kuulleet siitä terapiasta täällä? Eikö kukaan tässä talossa tiedä siitä mitään?"

-Ei meillä ole täällä Porissa sellaista."

-Ei tämä ole Porissa vaan Helsing... No joo, kiitos."

Myöskään perheterapeutti Ritva Riihimaa ei tiedä asiasta mitään. Ensimmäisessä sessiossa hänen kanssaan kuluu paljon aikaa byrokraatiaan, mutta monikulttuurisesta terapiasta hänen kannanottonsa on selkeä:

-En ole kuullut sellaisesta."

-Tiedot ovat internetissä", yritän vielä. "Olisiko sinun mahdollista saada asiasta enemmän selvää?"

-Ei se kuuluu minun toimenpiteisiin. Ja olen aivan varma, että Suomessa Kela ei tule korvamaan sellaista."

Pariterapia jää kesken parin käynnin jälkeen. Terapeutti ei tule toimeen Ullan kanssa ja sitä paitsi olen itse tullut siihen johtopäätökseen, että tarvitsen henkilökohtaista terapiaa koskien minun suhtautumista itsemurhaan.

Olen vuoden 2005 alussa julkistamassa kirjan äidinkielelläni. Kirja käsittelee isoveljeni itsemurhaa. Isoveljeni on hirttänyt itsensä vuonna 1984. Ulkopuolisen on vaikea ymmärtää kuinka rankka sellainen tapahtuma on vielä kahdenkymmenen vuoden kuluttua.

Se pysyy kuitenkin arjessa läsnä kun oma varjo. Käsittelyprosessissa on monta eri vaihetta. On vaihe, missä halutaan unohtaa koko tapaus, ja on vaihe, missä tuntee syyllisyyttä juuri sen takia, että se ei ole aina ajatuksissa.

On vaihe, missä vihaa itsemurhaajaa yli kaiken, ja on vaihe missä on suunnaton ikävä häntä. Olen joka yö nähnyt unta isoveljestäni. Joskus se on painajainen jossa eksyn kun olen etsimässä häntä, joskus se on erittäin iloinen uni, hyvä muisto häneltä.

Muuttaessani Suomeen 1994 hermostuin koska arki ja maisema vaihtuivat niin rajusti, että veljeni ja hänen kuolemansa eivät pysyneet mukana. Olin riemussani huomattessani, että uni hänestä säilyi. Uni muodostaa kytkysiteen entiseen elämäni.

Kirjoitettuani kirjan tapauksesta astun uuteen vaiheeseen. Kirjan lopussa muutun itse veljekseni ja teen itsemurhan. Vielä kun asuin kotimaassani olen käynyt peräti kymmenen vuotta terapiassa. Vaihe on ennakoitu terapiassa ja Hollannissa siitä on kirjoitettu paljon.

Ei se riitä että voin lukea siitä internetistä. Nyt tarvitsen jonkun, jonkun kanssa voin puhua siitä.

Käyn pari kertaa Satakunnan keskussairaалassa psykoterapeutin luona. Mutta kun hän muuttaa paikkakunnalta pois, ahdistukseni vain kasvaa. Olen umpikujassa ja alan toistaa samoja virheitä.

Kyllästymisen merkit ovat nähtävissä myös Joutsenlahden tekstissä kun hän kirjoittaa seuraavasti: "01.05.2005 soitti Pirkanmaan hälytyskeskukseen Joopin entinen asuinkumppani ja hänen lastensa äiti Tarja Pääkkönen kertoen Joopin puuhastelevan itsemurhaa. Joopin nykyinen vaimo Ulla oli ilmoittanut asiasta Tarjalle. Uniluodonkadulle tuli poliisit, jotka toimittivat Joopin taas terveyskeskukseen ja sitten Harjavaltaan. Wassenaar on kommentoinut Harjavaltaan joutumistaan Satakunnan Työn sivuilla kolumnissaan "Lääkäri pulassa" 08.09.2005"

Olenainen kohta tässä tapauksessa on poliisien käytäntö. Tullessaan asuntoon toinen ottaa aseensa esiin ja toinen osoittaa kädellään portaalle, joka on peittynyt sanomalehtikasan alle:

-Onko täällä tapeltu?"

-Ei kun täällä kerätään sanomalehtiä."

Istumme keitiössä, missä poliisit haastattelevat Ullaa.

-Puhut ihan sekavia. Olet hyvin kiukkuinen. Puhelimessa sanottiin, että olet itsetuhoisin."

Vasta pikku hiljaa huomio siirtyy minua kohtaan.

-Mistä tämä sotku tulee?"

-Kysykää lasten äidiltä, joka on lähettänyt teidät minun perääni, minkä takia poikani eivät tule käymään meillä."

Pari lähtee tosiaan pihalle, missä toinen ilmeisesti soittaa lasten äidille. Seuraa pitkä puhelinsoitto ja sen vaikutus poliisille on suuri. Parista vanhin tulee istumaan meidän kanssamme olohuoneeseen ja saarnaa Ullan läsnä ollessa:

-Aikamoiseen sotkuun olet itsesi saanut Joopi. Siellä Urjalassa odottaa sinua kaksi pientä poikaa ja hyvin fiksu, lämmin avovaimo. Miksi olet täällä meillä, jossa sinua odottaa vain lisää hankaluuksia?"

Pyydän häntä lähettämään Raija Suomisen Uniluodonkadulle mutta siihen hän ei suostu.

-En tunne Raija Suomista."

-Hän oli pari vuotta sitten Porin poliisin sosiaalityöntekijä."

-En ole koskaan kuullut, että poliisilla olisi sosiaalityöntekijöitä. Kyllä meidän työ on sitä sosiaalistakin, kun joskus sattuu ikäviä asioita niin kuin tämä sinun tapaus. Etkö ymmärrä lainkaan, että sun lapset kaipaavat hyvää isää?"

Kun partion saapumisesta on jo kulunut melkein tunti, kysyn vanhemmalta poliisilta mitä tästä sitten eteenpäin ja hän kysyy mitä minä tekisin heidän lähtönsä jälkeen.

-Menisin vintille ja hirttäisin itseni", vastaan ja hymyilen, koska olen vakuuttunut siitä, että kaveri on nyt saanut kuvan siitä, mistä on oikeastaan kyse, eli avunhuudostani. Mies nousee kuitenkin

tuolistaan ikään kuin kärpänen olisi iskenyt häntä ja käskee minut mukaansa.

Tällä kertaa Ulla ei saa olla mukana eikä minulle edes anneta mahdollisuutta laittaa kenkiä jalkaan. Terveyskeskuksessa nuorin poliisi elää elämänsä huippuhetkensä kun hän analysoi jotain outoa minun käyttäytymisessä:

-Oot tavallaan tuota noin hyvin rauhallinen tyyppi. Olen miettinyt tässä tuota noin puhuuskäsiä niin sekavasti koska oot muukalainen?"

Harjavallassa osasto on edelliseen kertaan verrattuna kerrosta ylempänä, mutta muuten meininki on hämmästyttävän samanlaista. Kun kiinniotto on taas tapahtunut sunnuntaina, keskustelu lääkärin kanssa siirtyy myös tällä kertaa maanantai-iltapäivään asti. Minut passitetaan illansuussa kotiin kun olen suostunut taas terapiaan, tällä kerta ilman Ullaa.

Mitä kaikkea sinua odottaakaan, mikäli kärsit psykoosista? Sinut heitetään poliisiauton koirankoppiin ja kuljetetaan terveysasemalle, mistä viiden tunnin odottamisen jälkeen päivystyslääkäri passittaa sinut mielisairaalan suljetulle osastolle. Entä sitten, mikäli et kärsi psykoosista vaan stressistä tai huonosta päivästä? Täsmälleen sama kohtelu.

Vuosi sitten poliisi hälytettiin meille, koska perheriidassa vaimoni tunsi itsensä uhatuksi. Poliisin saapuessa pihaan tilanne oli jo sen verran rauhoittunut, että kutsuin partion sisään ja pyysin järjestämään meille sosiaaliapua. En tiedä, minne partio oikeastaan otti yhteyttä, mutta pyydettyä apua ei tullut. Sen sijaan miehet totesivat, että minä puhun "ihan sekavia" ja että tarvitsen mielenterveyshoitoa. Kun vastasin, että poliisi ei ole psykiatri, minut pidätettiin.

Sain kuljetuksen pääterveysasemalle ikään kuin kolmoismurhasta epäiltyinä: ilman kenkiä tai takkia, poliisiauton koirankopissa. Siellä minut työnnettiin sunnuntai-iltapäivän kiireessä odotustuoliin kahden poliisin seisoessa vieressäni. Kolmen metrin päässä päivystyslääkäri hoiti palovammoista kärsivää tyttöä, joka itki tauotta. Viiden tunnin odottamisen jälkeen poliisit saivat ahaa-elämyksen. He kysyivät: "Vai johtuuko sun sekava puhe siitä, että sä et oo suomalainen?"

Vihdoinkin päivystyslääkäri tuli ja kysyi: "Onko päänsärkyä? Näetkö harhakuvia?" Tutkimus jäi siihen, tuomio kuului: "Sinua tutkitaan ainakin neljä vuorokautta Harjavallassa". Kun kysyin häneltä, olisiko mahdollista saada asiantuntija eli psykiatri paikalle, hän huusi minulle: "Minä olen pomo täällä!" Harjavallassa todettiin, ettei kyseessä ollut psykoosi eikä mikään muukaan mielisairaus ja minut vapautettiin heti seuraavana päivänä.

Sain tapauksesta loppujen lopuksi anteeksipyyntön mielenterveyskeskuksen ylilääkäriltä, psykiatri Renforsilta. Hän myönsi, että ennen Harjavaltaa potilas ei näe erikoislääkäreitä. "Se on tämän hetken suurin huolestus." Renforsin mukaan mielenterveyshoito kärsii eniten siitä, että "sitä ei pidetä tärkeänä. Sitä ei uhkaa vain resurssipula vaan välinpitämättömyys. Lääkäreitä on tässä maassa ihan tarpeeksi, mutta psykiatreja taas ei."

Renfors oli kanssani samaa mieltä siitä, että potilas joka oikeastaan kärsii psykoosista joutuu poliisisaattueesta ja epämääräisistä diagnooseista rakentuneessa hoitojärjestelmästä suoraan ojasta allikkoon. "Sinulla on kyky purkaa huono kohtelu paperille ja nollata tilanne tällä tavalla", hän mielti. "Mutta valtaosa potilaistamme ei selviä pakkohoidon yli. Onneksi seuraava lainmuutos puuttuu siihen: vastentahtoinen hoito lyhennetään kolmesta kuukaudesta yhteen."

Porin psykiatrisen poliklinikan tarjoama terapia tökkii taas pahasti. Terapeutti on Pirkko Poijärvi. Parin kolmen kerran jälkeen hän ei halunnut enää olla missään tekemisissä minun kanssa.

-Olet härskkein ja katkerin ihminen, johon olen törmännyt", oli hänen loppulauseensa.

Kuten edellisellä kerralla tutustuin Eero Pohjolaan niin myös tällä kerta olen suljetulla osastolla tutustunut yhteen järkevään ihmiseen, erikoissairaanhoidaja Anita Järviseen. Hän antaa vihjeen, että Porissa olisi seuraavana syksynä mahdollisuus osallistua itsemurhan tehneiden omais vertailuryhmään.

Ryhmä kokoontuu syksyllä 2005 Anitan johdolla kerran viikossa. Alussa käy viisi ihmistä. Minun lisäksi äiti, jonka poika hyppäsi hotellin katolta, tyttö, jonka poikaystävä otti yliannoksen lääkkeitä, nainen, jonka aviomies ampui itseään ja mies, jonka aviovaimo käveli järveen.

Syksyn lopulla olen enää tytön kanssa jäljellä ja tapaamiset lopetetaan rahapulnan vuoksi.

16. Repo

Vierailut Pirkko Poijärven luo tuovat myös Marko Revon elämäni. Porin psykiatrisen klinikan sisäänkäynnillä roikkuu hänen tekemänsä lappu, jossa hän ilmoittaa vetävänsä ryhmää, jossa mies voi oppia hallitsemaan väkivaltaa.

-Olisiko lisätietoa siitä perheväkivaltaisuusryhmästä?" kysyn kansliasta.

-Siis mikä perheväkivalta...?"

-Miehet, jotka haluavat oppimaan hallitsemaan väkivaltaa voivat osallistua ryhmään. Onko lisätietoja siitä?"

-Siis mikä ryhmä..."

-Ovella on lappu siitä."

-Ovella roikkuu kaikenlaisia lappuja, en osa sanoa mistä on kyse..."

Soitan itse puhelinnumeroon joka lukee lapussa ja tapaan Revon ensimmäistä kertaa aurinkoisena kesäpäivänä. Hän istuu Porin Tiilimäellä rivitalon asunnossa, missä on vastaanotto, keittiö ja iso olohuonomainen tila.

Vaikuttaa siltä, että Revon ryhmä on jo ollut käynnissä eli että saan tällä kertaa hypätä junaan ilman pelkoa, että homma jää taas kesken syystä tai toisesta. Totta kai suostun käymään Revon luona pari

kertaa tutustumismerkeissä, joten hän saa kuvaa minusta ja minun tarpeistani.

Repo kysyy pidätkö kirjoittamisesta ja kun vastaan, että kyllä, hän pyytää minua pitämään päiväkirjaa. Pidän päiväkirjaa, jonka otan tietysti mukaan seuraavalle käynnille, mutta Repo tuskin katsoo päiväkirjaani, kysyy vain olenko valmis tulemaan perheeni kanssa hänen toimistolleen.

-Saanko vaimosi puhelinnumeron, jotta voin itse soittaa hänelle. Haluan tietää hänen mielipiteensä tästä terapiasta. Ja olisiko mahdollista, että lapsesi käyvät myös minun luonani?"

-Tässä on vaimoni puhelinnumero. Tosin lapsieni kanssa tapaamisen järjestäminen on monimutkaisempaa koska he eivät asu täällä, mutta voin keskustella asiasta heidän äitinsä kanssa."

Otan kerran vanhimman poikani mukaan, mutta Repo tuskin ottaa poikaa mukaan keskusteluun, vaan kysyy sopisiko tapaaminen Ullan kanssa meillä kotona kun Uniluotoon on kiva pyöräilymatka. Ilmeisesti sopivaa pyöräilypäivää ei kuitenkaan tule ainakaan ennen Revon kesälomaa.

Palatessaan lomalta syyskuussa Repo ottaa itse yhteyttä. Olen positiivisesti yllätynyt ja kysyn milloin tukiryhmä aloittaa.

-En tiedä vielä, mutta minulla olisi sellainen juttu... Me pidämme parin viikon kuluttua lastenleirin eli olisiko sinun poikasi kiinnostunut siitä?"

-Tiedäthän, että hän ei asu meillä..."

-Ajaa, eikö hän asu Porissa? No tuota noin... No, toinen juttu olisi sinun vaimosi... Onko sinulla vaimosi puhelinnumero, joten..."

-Annoin sen sinulle jo. Lupasit tulla käymään täällä Uniluodossa..."

-En halua itse tavata vaimoasi vaan hän voi... Meillä on täällä Porin turvakodissa naisille sellainen terapiaryhmä, aika samanlainen kuin se, mikä järjestetään miehille..."

-En usko, että Ulla haluaisi osallistua naisryhmään tai että hän kaipaasi jonkun terapiaa..."

-Kai vaimosi voi puhua tästä asiasta omasta puolestaan..."

-Annoinhan sinulle hänen puhelinnumeronsa..."

-Se ei kuulu minulle... Mutta minulla on nyt vähän kiirettä. Palataan!"

Parin päivän kuluttua Repo kuitenkin soittaa Ullalle, mutta yhdistää hänet heti ja kysymättä mitään jollekin toiselle henkilölle, joka työskentelee Porin turvakodissa. Keskustelu jää erittäin lyhyeksi...

Käyn vuoden 2005 kesällä viisi kertaa Markku Revon luona ja pikku hiljaa minulle käy selväksi, että Revon ryhmää ei ole ollut eikä ole tulossakaan. Minulle jää Revosta todella ilkeä kuva. Hän kertoo itsestään, että hän ei ole voinut kuvitella olevansa terapeutti. Hänen isänsä on ollut rakennusalalla ja sen takia hän on myös itse päätenyt koulun jälkeen rakennusalalle. Lama 1990 -luvun alussa oli pakottanut häntä "katsomaan muualle."

Silloin kun kaveri kertoo tästä, minulle tulee mieleen tilanne Hämeenlinnassa, missä olen asunut

1990 -luvulla. Silloin Hämeenlinnassa meitä maahanmuuttajia käsiteltiin ryhmänä, jolle kaupunki määräsi yhteyshenkilön. Yhteyshenkilö pestattiin työllistämisrahalla. Hämeenlinnan maahanmuuttajien yhteyshenkilönä toimi silloin entinen metallimies vailla mitään kielitaitoa tai mielenkiintoa meitä kohtaan.

Yksi Revon monista lupauksista oli, että minulla on lupa soittaa hänelle "silloin kun seinä tulee vastaan, erityisesti viikonloppuna, koska silloin perheet viettävät paljon aikaa yhdessä." Lauantaina 1.10.2005 koetan soittaa Revolle. Ulla on edellisellä viikkolla irtisanottu Outokummusta ja sekavassa tilanteessa tunnen olevani yksin.

En saa Repoa kiinni lauantaina eikä sunnuntainakaan. Uskon maanantaiaamuna siihen, että hän ottaa heti klo 8 työpaikaltaan yhteyttä, mutta turhaan. Kello on jo reilusti yli 10 kun soitan hänelle taas ja suutun kun hän sanoo, että hänellä on yksityiselämä, eikä hänelle voi soittaa viikonloppuna. Kysyn häneltä, onko hänen ryhmänsä jo koossa ja hän toteaa, ettei siitä ryhmästä tule enää mitään emmekä me enää tapaa kahdestaan. Hän neuvoa minua käymään lääkärissä, jotta saisin jotain rauhoittavaa. Sitten vastaan hänelle:

-Olen ottanut koko viikonlopun parasta lääkettä, mitä löytyy: punaviiniä ja olen nyt keräämässä sellaisen määrän unilääkkeitä, että voin tehdä itsemurhan niiden avulla!"

-Missä vaimosi on?", hän kysyy.

-Vaimoni on tässä vieressäni sängyssä. Haluatko puhua vaimoni kanssa?"

-En halua puhua vaimosi kanssa, haluan vain tietää, että kaikki on OK."

-On kaikki vittu OK, Repo. Vaimo on kuollut ja minä teen kohta kuolemaa!"

-Mitäs sanot... Sanoksä että vaimosi on kuollut?!?"

-Vaimo makaa kuolleena tässä mun vieressä, mutta hän haluaisi silti puhua sinun kanssa. Annanko..."

-Sun täytyy nyt puhua totta! Olet ihan sekaisin. Onko sun vaimosi siellä sun vieressä...?"

"Haistakaa saatana vittu!" paiskaan puhelimen luurin kiinni.

Joutsenlahden esitutkinnassa tämä kohtausta kerrotaan näin:

"03.10.2005 soitti ensi- ja turvakotiyhdistyksestä Marko Repo, että Joop Wassenaar oli jättänyt hänelle kännykkään tekstiviestin, jossa Wassenaar kertoo surmanneensa perheensä. Repo soitti luettuaan viestin Wassenaarille, joka kertoi surmanneensa perheensä muuttaen sitten hetken kuluttua kertomuksensa. Repo ilmoitti asiasta kuitenkin poliisille ja asiasta tehtiin ilmoitus"

Aamulla Ulla lähtee käymään erään ystävänsä luona Yyterissä ja minä teen työtä tietokoneen ääressä kun huomaan yhtäkkiä poliisit Uparonkadulla. Yksi heistä kantaa asetta. Sitten minulle soitetaan ja soittaja sanoo olevansa poliisi.

-Olemme tulossa katsomaan onko talossasi kaikki kunnossa. Sopiiko sinulle?"

-Sopii."

Avaan oven peräti kuudelle poliisimiehelle. He tarkistavat talon ja kysyvät missä perhe on.

-Vaimoni on Yyterissä, jonkun ystävän luona," vastaan. "Minulla ei ole tarkkaa tietoa missäpäin, mutta voisin antaa teille hänen puhelinnumeronsa."

-Missä lapset on? Täällä pitäisi olla alaikäisiä lapsia..."

-Vaimon poika asuu hänen isänsä luona Porissa, minun pojat asuvat heidän äidinsä luona Urjalassa..."

-Puhutko nyt totta. Meille sanottiin, että..."

-Teille soitti Markku Repo ja hänen olisi pitänyt tehdä kotitehtävänsä paljon paremmin."

Kun Ulla tulee kotiin kysyn häneltä onko poliisi soittanut hänelle, mutta ei. Kuitenkin myöhään iltapäivällä Ullalle soitetaan Porin Satakunnankadulta ja kysytään, onko hän hengissä.

Keskiviikkona olemme Reposaarella katsomassa vuokra-asuntoa kun Ulla saa puhelinsoiton. Porin lastensuojelupiiri kysyy voivatko meidän lapsemme hyvin kun poliisi on saanut ilmoituksen turvakodilta.

-Poikani voi ihan hyvin, kiitos", Ulla vastaa.

-Teillä kävi maanantaina poliisi. Miten poikasi on suhtautunut siihen?"

-Hän ei tiedä sitä yhtään, koska hän ei asu meillä."

-Anteeksi kuinka? Poika ei asukaan teillä?"

-Poikani asuu isänsä luona ja mieheni lapset asuvat heidän äidinsä luona. Eikö maailma ole täydellinen paikka?"

Hautaan Markku Revon ja hänen touhunsä 27.10.2005 Satakunnan Työn kolumnissani, nimellä "Jussi ja hänen projektinsa":

Sivistynyt yhteiskunta haluaa ehkäistä perheväkivaltaa. 1980-luvulta lähtien naisia ja lapsia on suojeltu turvakodeissa. Tänäpä perheväkivallän tekijöihin kiinnitetään jo myönteistä huomioita. Heitä ei odota pelkästään putka ja lähestymiskielto, vaan terapia.

Pari vuotta sitten syntyi Jussi-projekti. Pääkaupunkiseudulta se saapui Poriin viime keväänä. Tapasin omasta aloitteestani Porin Jussin toukokuussa. Minun puolestani tavoite oli selvä: hain sitä mitä Jussi tarjosi. Projektin piti synnyttää ryhmäterapiaa ja Jussilta piti tulla minulle tukihenkilö, johon voisin saada yhteyttä viikonloppuna kun viranomaiset ovat kiinni.

Pitkin kesää kävin melkein viikoittain Jussin luona. Jussi otti vaimoni puhelinnumeron, koska halusi "tietää hänen mielipiteensä asiasta". Jussi tapasi poikani, koska hän halusi "saada perhetilanteen selväksi". Sitten Jussi lähti ansaitsemalleen lomalle ja lupasi, että syyskuussa ryhmämme saisi alkunsa.

Kun tukihenkilöni soitti syyskuussa, kysyin heti siitä ryhmästä. Olin hiukan yllättynyt kun Jussi ei vastanut, vaan kysyi haluaisiko poikani osallistua johonkin leiriin. Vastasin, että "tiedäthän ettei poikani asu meillä vaan äitinsä luona". Seuraavaksi vaimoni sai oudon kuvan uudesta kaveristani Jussista, kun ei saanutkaan soittoa häneltä.

Syyskuun puolivälissä Jussi pyysi toisen kerran vaimoni numeroa ja ilmoitti minulle: "En itse halua tavata häntä, vaan hän voi soittakoon meille (eli Porin turvakotiin) ja hän voi osallistua johonkin naisryhmään tai terapiaan". Varoitin häntä, että viimeinen asia mitä vaimoni kaipaisi olisi naisryhmä tai terapia. Kuitenkin vaimoni sai pari päivää sen jälkeen soiton Jussilta, joka yhdisti hänet heti ja pyytämättä turvakotiin.

Lokakuussa soitin Jussille, kun halusin jutella hänen kanssaan. Oli lauantaiamu enkä saanut Jussia kiinni, jätin viestin hänelle. Odotin koko lauantain ja sunnuntainkin Jussin soittoa tai vierailua. Ei tapahtunut mitään. Kun Jussi vihdoinkin soitti maanantaiamuna päätin, että oli hänen vuoronsa kärsiä. Kun hän kysyi onko kaikki kunnossa, vastasin rauhallisesti: "Totta kai, Jussi. Olen tappanut vaimoni".

Täyspaniikki tietysti linjan toisessa päässä, mutta kun korostin, että kaikki oli ihan OK paitsi se minun ja hänen välinen juttu, Jussi ei enää vaikuttanut hermostuneelta. Hän paljasti, että ryhmä ei toteutunut ja että hänestä ei minulle enää olisi apua. Soiton lopussa sanoin hänelle, että en pystynyt luottamaan häneen, mutta että hän voisi luottaa minuun ja että kaikki oli ihan OK.

Odotin Jussin uutta soittoa tai sitä, että hän itse kävisi tarkistamassa tilanteen, mutta pihalle ilmestyikin Jussin sijaan kaksi poliisipartioita. Toinen partio tunkeutui kotiimme sisään, toinen kysyi missä perheeni oli. Kun vastasin, että vaimoni meni lenkille, he kysyivät lapsesta. Vastasin, ettei meillä asu lasta ja että henkilön joka ilmoitti minusta heille olisi pitänyt tietää se.

Turhautuneet poliisit lähtivät, mutta soittivat iltapäivällä vielä vaimoni perään oliko hän kunnossa. Vaimonikin sai viimein palan tästä kakusta. Keskiviikkona hänelle soitettiin Porin lastensuojelupiiristä. Väkivalta on paha asia. Perheväkivalta on vielä pahempi, koska se kohtaa syyttömiä ihmisiä. Mutta kaikkien pahin on sosiaalityöntekijäin väkivalta, koska sitä myydään palveluna...

17. Kafka

Perjantaina 20.11.2009 haen esitutkinnan Porin oikeustalolta ja sunnuntaina lähetän medialle sen ensimmäisen sivun. Maanantai-aamulla soittaa Ylen toimittaja Juha Granath. Ajankohtainen Kakkonen olisi sopiva ohjelma haastattella minua ja suostun lähettämään Granathille koko esitutkinnan.

Kirjoitan kommenttini esitutkinnan tekstin sekaan ja lähetän sen sähköpostina Granathille ja omalle

päätoimitajalleni Aimo Ruususelle. Torstaina Ruusunen analysoi Satakunnan Työssä kuinka Juha Joutsenlahti on taistellut minun ulkonäön kanssa saadakseen minut sopivaksi murhaajan tuntomerkeille.

Yle ei ole reagoinnut sähköpostiini, joten soitan itse perjantaina Granathille. "Lähden nyt matkalle Venäjälle", toimittaja selittää. "Mutta palataan asiaan sen jälkeen. Älä ota yhteyttä muihin tiedotusvälineisiin!"

Päätoimittajani haluaa että minä en paljasta identiteettiäni vielä, mutta seuraavalla viikolla ilmaisjakelulehti Satakunnan Viikko soittaa ja suostun pieneen haastatteluun. Haastattelussa pyydän Ulvilan surman muiden epäiltyjen henkilöiden ottamaan minuun yhteyttä.

Viestini on tarkoitettu sekä Juha Joutsenlahdelle, että yleisölle. Ilmoitan poliisille tällä tavalla, että asia ei pääty tähän. Huudan hätäni yhteiskunnalle. Ajatus, että olen ollut murhasta epäiltynä on niin kauhistuttava että haluan perustaa kohtalotovereilleni vertaisryhmän.

Lähetän sähköpostia firmani asiakkaille, missä pyydän anteeksi siitä, että luottamuksellinen viestintä välillämme on mennyt poliisille. Suomalaiset asiakkaat eivät reagoi asiaan, mutta muualta saan hermostuneita vastauksia.

Kotimaassani radiokanava haastattelee minua ja kirjoitan asiasta useissa lehdessä. Asianajaja tarjoaa minulle ilmaista apua. Hän selittää, kuinka poliisi on todennäköisesti toiminnut omien sääntöjensä mukaan, mutta tahrannut pahasti oman uskottavuutensa.

-Tuo pelle, joka on toiminnut ensimmäisenä tutkinnanjohtajana on saanut niin monen oven, ikkunan ja suun kiinni, että poliisityö siellä tulee kärsimään siitä ikuisesti. On vain hyvä, että hänet saatiin vaihdetuksi pois tutkimuksenjohtajan paikalta!"

Käytän asianajajani kommenttia Satakunnan Työssä 4.3.2010, otsikolla "Komisario Koskelan munaukset":

Satakunnan Kansassa Jouko Kauppila ennakoi, että Ulvilan murhajutussa syyttäjää jää tyhjän päälle, koska Anneli Auer oli aluksi epäilyjen ulkopuolella eli moni esitutkinnan perusasia jäi hänen kohdaltaan selvittämättä. Mutta myös epäiltyjen kohdalla esitutkinta oli yhtä sekasortoa.

"Murhatutkinta ei ole sitä miltä se näyttää tv-sarjoissa", hollantilainen asianajajani selitti. "Oikeastaan se on likaista duunia. Murhatutkija on ikään kuin maajussi, jolla ei ole mitään muuta kuin suo ja kuokka. Ei ole siis ihme, että tutkija aloittaa työnsä aivan tyhjästä. Varsinkin silloin kun ei ole teknisiä todisteita eikä selkeää motiivia, asia on hyvin vaikea. Yleensä poliisi julkistaa tekijäprofiilin, mutta se tehdään itse asiassa peittämään sitä, että ei oikeastaan tiedetä vielä mitään. Tutkinta koostuu hypoteesista ja aavistuksista, se on suoraan sanottuna "trial by error"-hommaa. Mutta perusfaktat, kuten mitä on milloin, missä ja kenelle tapahtunut, pitää olla oikein ja kaikkien tutkinnassa mukana olevien tiedossa. Mikäli poliisi alkaa sössiä perusfaktoja kuten sinun

tapauksessa, silloin emme enää puhu yksityisten poliisien erehdyksistä vaan poliisin järjestelmän viasta kuten koulutuksesta jne. Silloin voi vain toivoa, että poliisin pomo eli veromaksaja saa tiedon asiasta ja mahdollisuuden puuttua siihen."

Tapaus mihin asianajajani viittaa löytyy tutkinnanjohtajan esitutkinnasta: "Epäillyn vaimo on työskennellyt Luvatassa Jukka S. Lahden työkaverina vuodesta 1987." Jokainen, joka on perehtynyt Ulvilan murhan perusfaktoihin tietää, että Lahti ei tullut Luvataan ennen 2000-luvun alkua. Todellisuudessa vaimoni ei ole ollut uhrin alaisena kuin peräti kuusi viikkoa keväällä 2006. Kuitenkin tutkinnanjohtaja on keksinyt tästä työpaikkaromanssin ja minulle motiivin: mustasukkaisuus.

"Poliisin käytäntö voi olla kömpelö, lapsellinen ja erittäin epäkohtelias ja liian usein odotamme siitä turhaan anteeksipyyntöä," vastasi asianajajani. Olin kirjoittanut hänelle, millä tavalla Porin poliisi ilmoitti minulle, että puhelintani salakuunneltiin vuonna 2007. Hämmästyttävä puhelinkeskustelu tapahtui viime marraskuun lopulla.

Joku soitti vaimolleni hänen kännykkäänsä. "Hän on mieheni", vaimoni sanoo lyhyen keskustelun jälkeen ja antaa minulle puhelimensa. "Oletko JoopFinland?", kysyy miesääni. "Tuota noin niin, tässä soitellaan Porin poliisiasemalta tuota noin ja asia on minkä takia soitan teille tuota noin niin esimieheni on pyytänyt tuota..." Minulla nousee hiki pintaan ja sydän paukkuu kurkussani. Olen jo melkein varma, että lapsilleni on sattunut jotain. "Tuota noin teidän puhelinnumeroanne on salakuunneltu joulukuussa 2007 ja tuota noin niin kun meillä on velvollisuus ilmoittaa teille asiasta tänään eli tuota sen takia nyt tänään soitan." "Kenen puhelinta on salakuunneltu?" kysyn pienen tauon jälkeen. "No tuota siis teidän", tulee vastaus. "Kenelle olet soittamassa tällä numerolla", kysyn taas. "Tuota JoopFinlandille olen soittamassa. Sinähän olet JoopFinland, eikä totta?" "Olen kyllä JoopFinland, mutta tämä ei ole minun puhelinnumeroni. Eli kenen puhelinnumeroa on salakuunneltu?" "No kun tässä lukee, että tämä on sinun puhelinnumerosi mutta tuota noin niin niin, mä annan sulle mun esimiehen numeron ja tuota että niin sinne voi soittaa ja kysyä lisää..."

Vuoden 2009 lopussa elämäni ex-murhan epäiltyjänä muuttuu helvetiksi. Alan kuvitella asioita. Epäilen, että tutkinta ja salakuuntelu ei olekaan loppunut ja että se on Ulla, joka soitti 1. joulukuuta 2006 Kyläniemen Reposaareen.

Vältän kontakteja muihin Suomessa asuviin hollantilaisiin. Olemme muuttaneet kesällä 2009 Porista Euraan ja kun paikallislehti haastattelee minua eräs hollantilainen Eurasta kirjoittaa minulle sähköpostia. En vastaa siihen, vaan katson Eurassa tarkasti ympärilleni seuraako joku hollantilaisen näköinen mies minua.

Eräänä päivänä Ullalle soitetaan ja hän antaa puhelimensa minulle. Soittaja on pääkaupunkiseudulla asuva hollantilainen, joka on "lukenut jo vuosien aikana innossaan sinun lehtikirjoituksista

internetissä".

Vaikka jutelemme melkein tunnin, en saa selvää mikä saa hänet oikeastaan soittamaan minulle. Hän työskentelee Nokialla ja hänellä on virolainen puoliso. Mutta sen enempää tietoa hänestä en saa. Internetistä selviää, että hän on puhelinfreaki. Minkä takia hän soitti Ullan puhelimeen? Muistan hämmästyneenä, että Santaojan Tapio Porin poliisista teki samoin.

Minua askarruttaa kuka suomalainen on toiminut poliisin kielikontaktina. Suomalaisia, jotka osaa hollantia, ei ole paljon, mutta minun piirissäni on yksi. Kirjoitan hänelle 31.12.2009 Satankunnan Työhön "Avoin kirje pettäjälle"

"Tiedätkö mihin sinun temppusi jätti pahat jäljet? Sosiaalitaitoihini. Jonkin aikaa sitten täällä Eurassa joku hollantilainen yritti saada minuun yhteyttä. Hän kirjoitti minulle sähköpostia, mutta en uskaltanut vastata siihen. En pysty luottamaan enää kehenkään, joka haluaa jutella minun kanssani äidinkielelläni.

Missä tein virheen? Missä vaiheessa minun olisi pitänyt tajuta, että sinun kanssasi kannattaa olla varovainen? Kyllä jonkin verran outo kaveri olit, kun jouduin aina vetämään jokaisen sanan väkisin suustasi. Mutta uskoin että sinä olet tavallinen suomalainen mies.

Jälkikäteen katsottuna taustasi oli kyllä aika hämärä. Muistan esimerkiksi kun tapasimme ensimmäisen kerran ja kerroit, että äitisi kuolema oli vienyt sinut umpikujaan. Silloin totesit, että sisaruskesi olivat muodostuneet tärkeäksi tueksi. Mutta viime kesänä kun suunnittelit muuttoa Helsinkiin ja kysyin, miten sukulaisesi reagoivat siihen vastasit, että "ei ole sukulaisia".

Muistan myös, kun siskosi kerran yhtäkkiä ilmestyi kahvipaikallemme. Olit kuin salama olisi iskenyt sinua. Eikö hän olisi saanut nähdä sinua minun kanssani? Oliko nainen ylipäänsä sinun siskosi?

Oletko oikeastaan muuttanut Helsinkiin vai pyöräiletkö edelleenkin joka päivä Porin torin ympäri kuten oliapanasi? Mistä voisin tarkistaa sen, kun olen itse muuttanut Porista pois? En kuullut sinusta enää mitään viime kesän jälkeen enkä saanut uutta osoitettasi. Eihän minulla ollut sinun osoitettasi Porissakaan! Oliko sinun naissuhteesi vain tarina?

Miten sinun hommasi on muuten sujunut? Tarkoitan teknisesti. Kyllä osaat varmaan lukea hollantia, vaikkakaan et sujuvasti. Mutta en usko, että olet saanut paljon selvää puhelinkeskusteluistani. Voi mikä köyhyys, kun poliisi ei ole saanut ketään muuta kääntämään niitä! Mitä he ovat muuten maksaneet? Lounaskuponkeja vai kunnon palkkaa? Eikö sinua hävetä yhtään? Vai teetkö tätä likaista hommaa jo pitemmän aikaa?

Mitä me juttelimme keskenämme Ulvilan murhasta? Sinä et varmaan ole sanonut siitä mitään. Itse olen kai heittänyt teoriani, että avainhenkilö on tyttö, mikäli hän todella on ollut todistamassa tapahtumia. Ja olen tietysti puhunut sinulle DNA -näytteestä. Poliisi on pitänyt motiivinani mustasukkaisuutta. Olet käynyt meillä kotona, olet tavannut vaimoni parikin kertaa. Olenko

vaikuttanut sinusta mustasukkaiselta?

Kaunokirjallisuuden ystävänä tiedät, mitä tarkoittaa kafkalainen tarina. Koko tämä juttu on minulle täsmälleen sitä. Juuri kun uskoin, että tässä Ulvilan murhassa ei mikään enää yllättäisi minua, tuli tämä täytenä yllätyksenä.

Kannan tämän mukani uuteen vuoteen, ja sitten seuraavaan vuoteen. Olen saanut elinkautisen. En metsästä sinua. Älä pelkää sitä. Älä pelkää minua. En halua pelottaa toisia ihmisiä. En ole itse edes koskaan soittanut kenellekään poliiseja perään.

Säälin sinua. En ole tavannut elämässäni ihmistä, joka on pudonnut niin matalalle kuin sinä.

Toivon sinulle ensi vuonna kaikkea hyvää.

Esimerkiksi kunnon työpaikka....

Alussa epäilin, että Reposaaressa lumopsykologi Olli oli vihjaillut poliisille, koska tämä oli seurannut meidän tekemisiä läheltä. Kuitenkin pikku hiljaa minussa kasvaa ajatus, että Ulla olisi voinut soittaa. Olihan hän ollut pitemmän aikaa yksin silloin kun Kyläniemi ilmestyi.

Oloni paranevasta vasta silloin kun Ilta-Sanomat haastattelee minua toukokuun 18. päivänä 2010. Juttu on fiksusti tehty, tärkeät kohteet tulevat selvästi esiin. "Kaikki luonteenpiirteeni ovat keksittyjä."

Ilta-Sanomien mielipideosastolla on toisaalta lukijoita, jotka ymmärtävät tuskani ja toisaalta heitä, jotka katsovat minun kritiikkini epäasialliseksi jankkaamiseksi poliisia vastaan. Pistää silmiin, että jotkut oikeasti uskovat, että lehti on maksanut minulle palkkaa jutusta...

On myös eräs tarkka lukija, joka tutkii minun omia kirjoituksiani internetissä. Hän on huomannut, että olen itse kirjoittanut "itsetuhoisuudesta ja väkivallasta". Vaikka hän vetää siitä väärän johtopäätöksen, yms että olen väkivaltainen psykopaatti, jota Joutsenlahti on ajanut takaa, ajatus, että minun on kirjoitettava kirjan tapauksesta syntyy tästä lukijan palautteesta.

Joulukuussa 2010, neljä vuotta Jukka S. Lahden surman jälkeen, menen Poriin saadakseni vastauksen viimeisiin kysymyksiini. Oikeustalossa luen Juha Joutsenlahden tutkintailmoituksen. Ja poliisiasemalla keskustelen Tapio Santaon kanssa.

Tapahtumapäivän kulku selviää. Epäilyt suuntautuvat miltei heti Outokummun Poricopperin nykyiseen ja entiseen henkilöstöön omaisineen. Konsernin johto ei tee mitään oman väen puolustamiseksi, päin vastoin. Jukka S. Lahden ruumis on vielä lämmin kun poliisille on jo annettu -kai jopa pyytämättä?- nimilista, mistä haetaan mm. meidän tietoja. Jorma Kyläniemi on tulossa työvuoroonsa aamulla kello 10, saanut listan, törmännyt minun nimeeni ja miltei heti lähtenyt ajamaan Reposaaressa.

Aivan alussa poliisi ottaa pari kolme ihmistä kiinni, joukossa Lahden velipuoli ja Lahden vaimon entinen puoliso. Vaikka siis epäilyt Outokummun työntekijöistä pyörivät mediassa, kenenkään

epäilyt eivät ole niin vahvoja, että heitä otettaisiin kiinni. Silmiin pistää myös, että DNA vertailunäytteet otettiin Outokummun työntekijöiltä 17-28.4.2008, eli vasta Joutsenlahden tutkintajohtajan uran loppuvaiheessa.

Lahden leskeä ja vanhinta tyttärtä kuulustellaan vasta joulukuun 2. päivänä, Satakunnan keskussairaalassa. Uloskirjoitettu versio tapaamisesta on hassua kaunokirjallisuutta. Puhelimet pirisevät, Auer juttelee säästä ja mistä tahansa eikä poliisi keksi yhtään olennaista kysymystä.

-Tulee mieleen, että "Seppo" olisi voinut olla melkein Joutsenlahti itse", nauran. "Nainen on vetänyt miestä kun pesi." "Seppo" on poliisi, joka on peitto-operaatioissa leikkinyt Auerin poikaystäväksi sen jälkeen kuin epäily käänsi syksyllä 2008 uuden tutkintojohdon alla leskelle.

-Näin voi hyvin sanoa", Santaoja toteaa. "Olin itse sairauslomalla joulukuussa 2006 mutta palauessani töihin Joutsenlahti ei halunnut enää tutkia Aueria. Silloin oli koko huomio ja kaikki resurssit jo menneet DNA-tutkimukseen."

-En ole edes kerran tavanut Joutsenlahtea. Vai olenko? Minua askarruutta enää yhden asian: kuka oli poliisi, joka oli Ullan kanssa etsimässä minua silloin syksyllä 2003, kun olin lähtenyt kävelemään. Mies ei ole esitellyt itseään."

-En osa sanoa".

-Et voi paljasta sitä, vaikka siitä on tehty ilmoitusta? Tässä lukee numero..."

-En osa sanoa, vaikka kuin haluaisi".

-Entäs toinen siviilipoliisi, joka tuli 1.12.2006 Kyläniemen kaverina Reposaareen. Kuka hän oli?"

-En osa sanoa."

-No, kai törmään vielä kerran ihan livena Joutsenlahdelle", nauran.

-Täydellinen sotku tämä on", toteaa toinen. "Tämä juttu on syönyt minut kokonaan, tiedätkö?"

-Olen kirjoittamassa kirjaa siitä. Se on minun tapani saada se pois arjesta."

-Jos minun nimi olisi ollut tässä rivissä", Santaoja näyttää epäiltyjen lista esitutkinnassa, "olisin tehnyt aivan samaa kun sinä. Olet rohkeasti ja sitkeästi puolustanut kansalaisoikeutesi."

18. Purkki

Sunnuntaina 3.4.2011 luen Satakunnan Kansasta, että Juha Joutsenlahti järjestää seuraavana päivänä yhdessä sisäministeri Anne Holmlundin kanssa vaalitulaisuuden Euran koulukeskuksessa. Tapahtuman nimeksi tulee "Turvallinen Satakunta – turvallinen Suomi".

Ostan iltapäivällä kirsikkamurskaa muovipurkissa, irrotan purkista etiketit, heidän hedelmät pois ja lisään keltaiseen nesteeseen omaa virtsaani. Purkin kanteen kirjoitan "Joopin DNA" ja sen reunaan "Joopin DNA 4.4.2011". Vaimoni ottaa pari valokuvaa purkista ja sen jälkeen se odottaa paperikaupakassissa seuraavaa päivää.

Maanantaina herään aamuviideltä ja lähetän seuraavan sähköpostin muutamille tiedotusvälineille:

Juha Joutsenlahti on Ulvilan surman tutkinnanjohtajana raiskannut oikeusvaltion. Nyt mies on Kokoomuksen eduskuntavaaliehdokas ja pitää illalla Eurassa vaalipuhetta motolla "Turvallinen Suomi".

Entisenä Ulvilan surman epäiltyä tulen tilaisuudessa antamaan vihdoinkin Juha Joutsenlahdelle siitä, mitä hän on minulta niin sitkeästi halunnut...

Vaalitentti (yhdessä ministerin Anne Holmlundin kanssa) pidetään klo 18-20 Euran koulukeskuksen ruokalassa (Savikontie 11)

Lämpimästi tervetuloa!

Joop Wassenaar

(Puhelinnumeroni)

Aamuyhdeksältä Ilta-Sanomat soittavat ja ilmoittavat, että he ovat illalla paikalla. Satakunnan Työnpäätoimittaja kysyy tilaisuuden aikataulua ja ilmoitan hänelle, että "todennäköisesti alkaa tapahtua silloin kun yleisö saa esittää kysymyksiä, eli tilaisuuden toisella tunnilla".

Ilta-Sanomat on ilmoittanut että he ottavat vielä yhteyttä ja haluankin tavata heidät ennen tapahtumaa. Tilaisuudessa on varmasti tiukka turvatarkistus ja olen suunnitellut, että toimittaja salakuljettaa purkin sisään.

Lähden matkaan tuntia ennen tilaisuuden alkua. Minulla on viikon vanha parta, kumisaappat jalassa ja toppahousut päälläni. Paperikassiin missä purkki on, olen lisännyt banaaneja, sipulin ja perunoita. Sää on kolea ja sateinen. Saapuessani koulukeskuksen pihalle, koko paikka on autio. Keskus koostuu monesta rakennuksesta enkä ole varma siitä, missä tilaisuus pidetään. Puoli tuntia ennen tilaisuuden alkua seisokseen Savikontiella siinä kohti mistä ajetaan keskuksen pihalle.

Koulukeskuksessa pyörii Euran kansalaisopisto eli väki joka nyt pikku hiljaa täyttää parkkipaikoja ei ole välttämättä tulossa vaalitulaisuuteen. Katselen ohikulkevia autoja olisiko joukossa joku, joka voisi olla mediaporukkaa.

Olen sytyttämässä sikariani kun huomioni kiinnittää auto jossa lukee muun muassa "Hybrid". Auto parkkeeraa parikymmentä metriä minun eteeni ja kuskin lisäksi sieltä astuu ulos pieni silmälasipäinen mies.

Yhtäkiä aavistan, että mies on Juha Joutsenlahti. Hän näyttää samalta kuin vaalimainoksessaansa ja siltä miltä hän näyttää mediassa. Miehet ottavat auton takaluukusta tavarat ja kuski vie ne pihan toiselle puolelle.

Mutta hetkinen... Mitä tekee mies joka saattaa olla Juha Joutsenlahti? Hän kävelee minua kohti. Epäilen, että hän on menossa jonnekin joka on minun takana ja olen jo melkein kääntymässä katsoakseni, mitä se jokin voisi olla.

Mutta ei...

Juha Joutsenlahdella on minulle asiaa.

-Oletteko Joop Wassenaar?"

Kun en vastaa hän toistaa kysymyksensä.

-Oletteko Joop Wassenaar? Mitä sinulla on minua vastaan?"

En voi pidätellä enää naurua ja toistan hänen kysymyksen.

-Niin, mitä sulla on minua vastaan? Mitä olen tehnyt sulle, joten sä lähetät uhkaviestin?"

-Ajaa, se on uhkaviestin vai", vastaan hänelle. "Mitä siinä uhataan? Tiedäthän mitä tulen antamaan sulle."

-En tiedä yhtään. En ymmärrä susta mitään. Toimittaja lähetti meille sinun viestin. Liittyykö tämä jotenkin siihen Ulvilan tapaukseen?"

-Aivan Joutsenlahti", sanon. "Että kehtaat... Olet kolme vuotta tunkenut minun yksityiselämäni ja vasta nyt vaivausut puhumaan minulle."

-Kuule Joop, se oli iso asia ja valtava paperityö..."

-Pidit minua epäiltynä vaikka minulla oli alibi..."

-Et ole ollut epäiltynä... Mitä Kyläniemi siellä... Se oli vain selvittämispyyntö... Oli tuhansia epäiltyjä..."

-Tuhansia epäiltyjä? Haista vittu Joutsenlahti! Kahdeksan epäiltyä oli ja minä kuuluin siihen porukaan koko sun tutkinnon ajan: Älä puhu paskaa..."

-Kuule Joop, minä itse olen myös kärsinyt siitä asiasta kun minuthan alennettiin, sinähän tiedät..."

Hän katsoo minua silmiin ja kysyy: "Mitä sä haluat nyt minusta?"

-En minä halua sinulta mitään, Joutsenlahti", nauran. "Haluan antaa sulle jotain. Mulla on se tässä kassissa mukana"

-Mikä se sitten on..."

-Se on minun DNA:ni".

Hän on hetken aivan tyrmistynyt.

-Ei sitä tarvita enää Joop... Se on nyt ohi, emme tarvitse sinun DNA:ta enää... Sitä ei voi ottaa täällä, se pitää ottaa poliisiasemalla, se on virallinen asia..."

-Ai nyt se otetaan vain poliisiasemalla, vai? Kyläniemi tuli hakemaan sitä minulta Reposaaressa.."

-Kyläniemi... Mitä sä nyt oikeasti haluat minusta?"

-Mitä haluan sinulta ihan oikeasti, Joutsenlahti", sanon hitaasti ja katson hänen tarkkaan. "Mä haluaisin anteeksipyyntön sinulta"

-Ei minun tarvitse... En minä voi... Se oli minun työtäni... Ei poliisi tarvitse... Jos poliisi tarvitsee pyytää anteeksi jokaiselta..." Hän miettii hetken aikaa ja jatkaa: "Miksi emme voisi puhua tästä asiasta kahvikupin ääressä? Anteeksi, että tämä asia on niin vakava sinulle... En tiennyt, että..."

Hän katsoo kelloaan.

-Minun on nyt päästävä sisään, jotta voin valmistella tämän tilaisuuden, mutta mutta..." Hän on nyt

paniikissa. "Sinä voit lähettää minulle sähköpostia... Ihan oikeasti minä pyydän anteeksi siitä, että tämä asia on rasittanut sinua niin paljon..."

Hän kääntyy vielä kerran mennessään.

"Saat anteeksipyynnön sähköpostitse, mutta en voi julkisesti..."

"Mietti sitä", huudan hänen peräänsä. "Mietti tarkkaan sitä, mitä voit tehdä!"

Vasta nyt huomaan, että poliisit ovat tulleet paikalle. Lähes sadan metrin matkalta näkee "Musta maijan". Kun partio on saanut selville, missä minä "turvallisuusriski" olen, auto lähestyy ja kiertää pari kerta minun ympäri.

Oma huomioni menee asuntovaunuun, joka ajaa pihalle. Auto on täynnä vaalimainoksia, ratin takana istuu nainen. Suomen sisäministeri Anne Holmlund saapuu täysin yksin isossa asuntovaunussaansa vaalitulaisuuteen!

Olisin odottanut, että hän tulisi taksilla ja toisen ehdokaan seurassa, mutta vetisellä koulunpihalla nainen astuu autostansa ulos ja katsoo eksyneenä ympärilleen. Edes poliisiopartio ei lähesty häntä, vaan istuu autossaan.

Olen miettinyt jatkoa. Joutsenlahden veto on yllättänyt minut täysin. Hetken ajattelen, että odotan pihalla kunnes tilaisuus loppuu ja Joutsenlahti tulee taas esiin. Keli on kolea, mutta sataa niin vähän että pärjäisin kaksi tuntia ulkona.

Lähden kuitenkin kävelemään ministerin luo. Häntä vastaan on nyt tullut pieni porukka naisia ja ryhmä suuntautuu kohti erästä ovea. Juuri kun olen saanut naisporukan kiinni, ovi osoittuu vääräksi oveksi. Holmlund nauraa minulle hämmästyneenä:

-Olen eka kertaa elämässäni Eurassa"

-Aika paljon väkeä tuli kansalaisopiston ovelle. Uskon, että sinua odotetaan siellä."

Minua on seurannut ovelle asti "Musta maija". Alussa auto ajaa kymmenen metriä matka minun takanani mutta kun lähden nyt Holmlundin kanssa kahdestaan pihan toiselle puolelle, partio ajaa välittömästi meidän peräämme.

Mikä tilanne! Jos en olisi ollut rauhallinen kansalaisaktivisti, joka on lähettänyt medialle nimensä ja puhelinnumerossa, vaan kuitenkin sekopää, jolla on puoliautomaattinen konekivääri kauppakassissaan – mitä partio olisi voinut tehdä kun olisin käynyt ministerin kimppuun?

Saavun ministerin seurassa, missä en koskaan olisi uskonut saapuvani: sisään ja kassin kanssa. Istun takki päällä kassin kanssa koulun ruokasalissa. Joutsenlahti on läppärin kanssa touhuamassa salin toisella puolella, yleisöä on vain vähän, noin viisitoista henkeä.

"Musta maija" on ajanut oveen eteen, mutta tilaisuuden järjestäjä jakaa myös minulle vaalikrääsät ja Holmlund kätelee kaikkia, myöskin minua. Ilta-Sanomat on paikalla, havaitsen ensimmäiseksi

valokuvaajan ja sitten nuori nainen tulee minun luo ja esittelee itsensä toimittajaksi.

Olin suunnitellut kaiken etukäteen hyvin tarkkaan, mitä tekisin tilaisuudessa. Olisin odottanut kyselyvaiheeseen, nousut ja ottanut purkin esiin. Sitten olisin kysynyt Joutsenlahdelta tietääkö hän kuka olen. Kielteiseen vastaukseen olisin sanonut:

-Katsokaa kun Juha miettii asiaa. Lievä down-syndroomainen naama on kuin kysymysmerkki!"

Positiiviseen vastaukseen olisin välttänyt edellisen ja heti jatkanut:

-Olen Joop Wassenaar. Olen ollut Ulvilan surmasta kolme vuotta epäiltynä vaikka Joutsenlahti sai heti surmapäivänä minun alibini. Siitä huolimatta entinen tutkimuksenjohtaja on salakuunnellut puhelinsoittojani ja halunnut väkisin minun DNA:ni."

-Joutsenlahti saa tässä ja nyt minun DNA:ni", olisin jatkanut ja kävelyt ministeri Holmlundin luo. "Testataan sisäministerin lukutaitoa. Mitäs tässä purkissa lukee, Anne?"

Sitten olisin jättänyt purkin pöydälle ja lähtenyt. Yksinkertainen temppu, joka ei olisi vaatinut paljon aikaa ja joka olisi tuonut minulle menestyksen tunnetta myös siinä tapauksessa kun lehdistö ei olisi ollut paikalla.

Mutta nyt tilanne on muuttunut ja muuttunut parempaan suuntaan. En tarvitse häiritä vaalitulaisuutta vaan voin odota kunnes se on ohi ja muistuttaa Joutsenlahtea hänen lupauksestaan palata asiaan. Tärkeää on vain, että lehdistö pysyy loppuun asti paikalla.

Olen siis toimittajaa kohtaan vaitonainen.

-Oletteko soittanut poliisin paikalle?"

-Ei meiltä ole mennyt mitään ilmoitusta poliisille", nainen kiirehtii todistamaan ja jatkaa: "Mitä täällä tulee tapahtumaan? Olette ilmoittaneet, että tulette antamaan Joutsenlahdelle jotain. Haluatteko jo paljastaa, mikä se on?"

-Voin paljastaa sen nyt jo tässä vaiheessa," vastaan ja laitan purkin pöydälle. "Tämän Joutsenlahti on halunnut minulta jo kolme vuotta"

Seuraa valokuvasesessio ja sen jälkeen nainen palaa asiaan.

-Ette ole halunut luovuttaa DNA, koska..."

-En halunut luovuttaa DNA:ta ilman, että lääkäri on läsnä. Äsken pihalla Joutsenlahti korosti taas, että DNA otetaan vain ja ainoastaan poliisiasemalla. Minun tapauksessa poliisi on käynyt meillä kotona hakemassa sitä."

-Mitä haluatte nyt Joutsenlahdelta?"

-Julkisen anteeksipyynnön"

-Ja te odotatte sen tulevan tämän vaalitulaisuuden aikana?"

-Katsotaan, mitä tapahtuu."

Vaalitulaisuudella on Suomessa omituinen ominaisuus, että siihen tulee vain ehdokaan oman

puolueen väki. Ehdokas saarnaa ja yleisö ottaa jo etukäteen erittäin tuttu tavara kohteliasti vastaan ja syö kakku.

Euran koulukeskuksessa tapahtuu juuri tämä, kunnes Juha Joutsenlahti alkaa puhua yhdessä hengenvedossa pedofiileista, jotka käyttävät huumeita ja ovat internetrikollisia.

-Oi Juha, nyt menee jo liian monimutkaiseksi", sanon. "Saanko kysyä?"

Joutsenlahti on aloittanut tilaisuuden vaisusti. Mies, joka on ajanut häntä koulukeskukseen, on puhunut hänen kanssa juuri ennen alkua. Ilmeisesti hän on kysynyt, mitä minun kanssa tehdään ja Juha on päättänyt, että minua ei toistaiseksi poistetaan. Mutta hän on selvästi varvolla.

-Niin mitä?"

-Puhuit äsken siitä, että vanhempiilla pitää olla silmät ja korvat auki, joten he voivat alkuvaiheessa huomata, että heidän jälkikasvuunsa kaäyttää kannabista. Mutta minä sanoisin, että heidän täytyy nimen omaan olla hyvää nenää. Kannabiksella on erikoinen tuoksu, joka paljastaa ainetta jo sataa metria päästä..."

-No tuota...", Joutsenlahti katsoo minua sekunti suoraan silmiin. "Kyllä, hyvä nenäkin pitää olla..."

Täällä sävyllä kaksi tuntia menee. Olen itse rentoutunut ja pikku hiljaa vaikuttaa siltä, että myös Joutsenlahdelta on lähtenyt jännitystä. Saan hänet jopa nauramaan.

-Olet korostanut jatkuvasti Juha, että poliisilla ei ole resurssia", sanon. "Mutta täällä seisoo kaksi poliiseja kaksi tuntia, koska minä olen täällä. Sehän on vasta resurssien haaskamista, eikö niin?"

-Jaha..." hän nauraa. "Että täällä on kaksi poliisia, koska sinä... Hyvä kysymys. Sanotaan niin, että toivotaan että partion läsnäolo osoittaa turhaaksi..."

Ministeri Anne Holmlundin tarinan sisältö on täsmälleen Joutsenlahden. Mutta hänen sävynsä on erilainen. Siinä, missä nainen puhuu nollatoleranssista, se ei tunne niin ehdoton kuin Joutsenlahden versio. Poliisin strategia vaikuttaa jo kelvottomaksi ennen kuin se pääsee kunnolla testiin, mutta naisministerin kova laki maistuu jotakin hyvältä.

-Joutsenlahti on korostanut jo pari kertaa, että 90 % suomalaisista luottaa poliisiin", sanon. "Ja asia voi hyvin olla niin, mutta Suomessa ei asuu pelkästään suomalaisia. Täällä asuu myös ihmisiä, jotka tulevat kulttuurista, missä poliisi ei tuo turvallisuutta. Minkä takia se on Suomessa aina poliisi, joka tulee paikalla kun ihmiset tarvitsevat sosiaalista apua?"

Joutsenlahti ei vastaa kysymykseeni, vaan puhuu siitä, että poliisi joutuu kuljetta juopot putkiin ja turvaamaan sairaanhoitajia sun muita. Holmlund kuitenkin katsoo minua silmiin kun hän sanoo:

-Meillä on kyllä nykyään esimerkiksi turvapaikkahakijoiden haastattelussa ensisijaisesti sosiaalityöntekijä ja sitten nimen omaan siviilisenä pukeutuneena viranomaisia, koska olemme huomanneet, että haastatteltava henkilö pelkää univormuja."

-Kiitos vastauksesta", sanon hänelle. "Olet hyvä kuuntelija."

Koska ministeri on jo kääntynyt katsonsa yleisöpäin, hän ei kuule kommentini kunnolla ja kääntää katsonsa taaksepäin.

-Anteeksi, mitä te sanoitte?"

-Olet hyvä kuuntelija", toistan korostuneella äänellä.

-Kiitos, yritän olla kuuntelija."

Nautin suunnattomasti tästä hetkestä ja haluan sen kestäväksi.

-Koska olet nainen", sanon.

-Koska olen nainen? Kiitos, kiitos..."

Sisäministerin kasvossa leviää naurun ja hän punaistelee tyttömaisesti. Anne Holmlund on paketissa. Voin nyt iskeä vielä kerran Joutsenlahdelle.

-Onko Raija Suominen vielä työssä Satakunnan poliisilaitoksessa?"

-Raija Suominen... Kyllä, tuota noin... Sosiaalityöntekijänä"

-Hyvää on kun sain joskus eri tietoa."

